

Michele Cerasuolo

Inzanë

Antologia dialettale genzanese

© 2016 M. Cerasuolo

Edizione a cura del *Centro di documentazione dialettale* di Genzano di Lucania (PZ)

Prima edizione, settembre 2016

Foto di copertina: Genzano di Lucania — Presso la Fontana Cavallina (1980), di Nicola Di Mare

Indice

Prefazione

1. *Addu varvirë, di Michele Cerasuolo*
2. *Trëntinë e trëntanë...*
3. *Sant' Antunë... funtanarë*
4. *U sorëcë dë campagnë e u sorëcë de cëttà*
5. *I sci dë mastë Nëculinë*
6. *U panëcutt*
7. *U mbrëll assótt*
8. *La férë*
9. *La gëntë ténë da dicë sèmpë...*
10. *U rëfèrèndum*
11. *Alézz a u fórnë*
12. *I vócc dë la nottë (... A Vënósë)*
13. *Sparagnà!*
14. *Na sèntènzë sènz'appèllë*
15. *Sunn dë na nòtt dë mèzz'estatë...*
16. *La prucëssionë*
17. *Spéss l'apparènzë ngann*
18. *U pacchë*
19. *Studintë sfasulatë e sfuttintë*
20. *Rë 'ntëllëggènzë më puòijë*
21. *Sèrijòdd*
22. *Da u midëchë*
23. *Cardill*
24. *L'èrèdètà*
25. *Zia Grazijë*
26. *Cunéglijë e fast food (dë mastë Tòninë)*

27. *‘Mpa Dunatë*
28. *U vasë a u bambënidd*
29. *U scruccónë*
30. *Tatuccidd (dë Mëchëlë L...)*
31. *U cérquëlë dë Pagnòtt*
32. *Darsë da fa*
33. *Véntëquatt o quarantaduijë*
34. *U dëlórë piacèvëlë*
35. *La vianóvë*
36. *Finë all’ótëmë...*
37. *La sòrtë dë Natalóccë*
38. *La rótë dë scortë*
39. *Z’ Marianninë e i carabbëinirë*
40. *U ball*
41. *Mëncuccidd (dë mastë Tòninë)*

Prefazione

Michele Cerasuolo ha esordito con "Racconti di Genzano", pubblicato dal Centro di documentazione. Si trattava di una scrittura in lingua italiana, agile, garbata, ironica, che presentava una galleria di personaggi e proponeva, in sottofondo, una ricreata atmosfera di borgo, tra tradizioni, memorie e ricordi.

Con Michele ho insistito, motivando e convincendolo, perché tentasse la scrittura dialettale. Un'operazione del tutto nuova nel panorama culturale genzanese, aperto a difficoltà di comprensione da parte dei lettori e alla rugginosa attenzione dei molti, eterni ed ingessati spettatori. Fu una bella scommessa vinta da Michele, tante le testimonianze di gratitudine per quella scrittura dialettale, riscoperta nella sua semplicità espressiva, geniale e ironica nelle sue pieghe vivide e colorate, sulla bocca dei numerosi personaggi a cui è affidata.

Mi sento di rendere merito alla penna di Michele (so quanto sia modesto e umile), per le ragioni a cui accennavo. Si sta dimostrando un battistrada eccezionale sulla via della consolidata scrittura dialettale, non più un tentativo-prova, ma ormai un sicuro e documentato successo.

La letteratura dialettale genzanese può annoverare nel suo seno, con grande onore, gli scritti di Michele. Troverete, in ogni sua storia raccontata, le espressioni più ironiche, i modi più divertiti, le battute più fulminanti, la bellezza di parole in disuso ed il loro sapiente uso nel tratteggiare quella galleria di personaggi a cui affida gesti, prodezze, cialtronerie e finali alla bertoldo.

Il Centro di documentazione intende presentare una pubblicazione di tutti gli scritti dialettali apparsi sinora, molti nell'antologia "Stragenzano" ma tanti altri ancora inediti.

Per rendergli un doveroso atto di omaggio!

Donato Muscillo

1

Addu varvirë

di Michele Cerasuolo

— Cicciddë sè tagliavë i capéddë da mastë Fërdënanndë. S'érë addunatë ca còssë scijë dë fòddë e l'addumannavë...

— U mastë, ma che éijë ca vaijë accusé dë fòddë.

— Ma no non vachë dë fòddë.

— Cómë non vaijë dë fòddë...n'atu pécchë më tagliaijvë na rëcchië.

— Be! La vërètà éijë ch'aggë ntisë ca staijë scënn la zitë e aggia scé a sunà alla salë da ball.

— Ah... e chi sè spósë?

— Chélinë rëcòttascëcanca.

— Ah!..nu mumëntë, ma còddë éijë cchiù vëcchië dë mémë... ma non érë già spusatë?

— Eh! a còrë puëraccë l'è mòrtë la prima mëgliérë e mò sè spósë n'ata vótë...

— Madò... e ténë tóttë stu curaggë!

2

Trëntinë e trëntanë...

di Michele Cerasuolo

Na vòlpë avia truatë nu attarulë e s'éra mpëzzatë éntë.

Nda u magazzinë ncérë nu marë dë ròbb da mangià. Ogni tantë turnavë e sè facia na panza...

Nu lupë la vèdèvë e s' mpëzzëcavë ap-pirsë. Mangë óscë e mangë craijë, ògne jurnë sè facinnë cómë lózz.

La volpë, però, ogni tantë scia a u attarulë a védè sè putia ènzë prima ca la panzë sè ngrussavë assaijë. U lupë sè l'addrëzzavë e non pënzavë a nintë.

A nu certë mumèntë arruavë u patrunë... la volpë sè la squagliavë sóbbëtë, córë cazzónë, ca non passavë cchió da u attarulë lassavë nchiusë éntë.

Fòrënë palatë a murtë e u povèraccë sè n'anzévë cchiù murtë ca vivë. Era già assaijë ca sè salvavë la pellë. Quann anzévë, la volpe sè fézë a truà ntèrrë e scëcamavë ca érë na bèllèzzë.

U lupë ca non avia capitë nintë, (era nêpéc-chë ntutëchë, ma dë córë) sè la carëcavë ncudd e sè la purtavë. Strada, strada la volpë sè facia a tènè pë i lagnë.

U canë ca sapia tòtta la storia sè méttèvë a cantà, pë canzunà...

Trëntinë e trëntanë u rótt pòrtë u sanë... sè u sanë purtassë u rótt non sarèssë na cósa brótt.

3

Sant' Antunë... funtunarë

di Michele Cerasuolo

[...e tèrra chi dintë sciuppenàvë...]

Don Rocco, come al solito, dopo la funzione vespertina, seduto al suo scrittoio, lavorava.

Quella sera leggeva e rileggeva questo verso tratto da “La dësgrazië dë Don Pitrë Pulinë” — si tratta di un canto epico-lirico, in dialetto, che racconta la morte violenta del giovane cancelliere di Genzano, avvenuta per mano dei briganti di Ninghë-Nanghë, “nda i Rradd”, nel triste periodo del brigantaggio.

Colpito da questa frase, ne rilevava tutta la drammaticità espressa dall'uso di quell'efficacissimo “SCIUPPÈNAVE”.

Quando lo rileggeva gli occhi gli “stërlucinn” e la commozione, pensando al dolore della vecchia madre del giovane (tótt i cum-pagnë dë fégliëmë védë mënë, ma u féglië

mijë non u védë ancórë...), era intensa, ma, fedele al compito assunto, di lasciare ai posteri una traccia della nostra cultura dialettale, continuava a ritoccare e sistemare quel brano. Lo aveva fissato sul solito taccuino, fedele compagno, sempre presente ogni qualvolta si accingeva a contattare i vecchi del paese, per la raccolta di testimonianze orali sulla nostra tradizione.

Era appunto intento a quest'opera di revisione quando sentì bussare alla porta.

Era ormai buio, la luce della strada scarsa, e il chiarore dell'abat-jour, dritto negli occhi, non gli permise di distinguere subito i due interlocutori che aveva di fronte, Pëppinë e ‘mba Ntònijë, che al suo “Avanti” erano già entrati.

Erano visibilmente impacciati, se non proprio a disagio, come si vedeva da quel loro girare e rigirare tra le mani, con fare piuttosto nervoso la loro coppola, e, senza prenderla troppo per le lunghe, esordirono con

un...

— Buna sérë *don Rò*...

— Uè buna sérë, assëttatëvë...

— No, no n'hamma scé sóbëtë ca n'aspëttënë a u cérquëlë ...

— Che sè dicë?

— Don Rò, e stu timpë? I jurnë passënë e u granë non éijë ancorë spëcatë!

— Eh, u saccë, më u décënë tóttë, në sèntë dë lagnanzë, ma u mutivë qual éijë?

— Don Ròcchë mijë, éijë da tre misë ca non cadë na stézza d'acquë...

— Purtroppo, intërvënë z' prèutë, i staggionë non sò cchió chëdd dë na votë; sè sò cambiatë pure i timpë: sarrà u Patraternë ca në staijë castigann pë tótt la cattëvèria nòstë e la mancanzë dë fédë!

A sti parolë la faccë dë i duije cambiavë chëlórë, dëvëntann ròssë

— I crëstianë non fann cchió i duvërë lórë: la dëmënëchë la chisë iè sèmpë vacantë; luatë chirë quatt crëiaturë e chërë ddóijë vëcchiarëdd, dë umënë non sè në védënë cchió!

Pëppinë già sè grattava ncapë e mpa Ntònij s'ajatavë u nasë...

— Facimë i fistë dë la Madonn e non sè facë a védë quasë nësciunë; hamm fatt la fèstë dë Sant' Antunë, ma dë umënë pëcchë sè në sò prësëntatë: na hamma sópa l'autë nnantë a u cérquëlë, appënë appënë sè sò auzatë quann éijë passatë u Santë...

— A pròpòsëtë dë Sant' Antunë — ntërvënë Pëppinë, pë mètتë finë a còrë dëscorsë ca stacijë pëgliann na chiéchë në pëcchë curiosë — don Rò, nuijë simë mënute proprijë pë édd!

— Pë Sant' Antunë? Ah! Bbunë bbunë! Che ntënzionë ténitë? Datëmë a capé!

— Don Ro... pë la vërètà, nuijë hamm pënsatë ca lë vulëssëmë fa na prëcëssionë...

— Ah, certë, quann sarà u diciassëtë dë gennajo s'ava fa... e spërë ca vuijë partëcëpatë chë cchiò dëvozionë e calorë...

— No, no! Don Rò nui avëssëmë pënsatë a n'ata prucëssionë... primë...

— N'autë? Primë? E quann la vulissëvë fa?

— Sè vuijë sitë d'accòrdë nuijë avëssëmë pënzatë a dëmënëca ca vénë...

— Dëmënëca prossëmë? Ma non éijë u timpë suijë!

— U sapimë, ma nuijè la vulèssëmë fa u stess, mò, sta prucëssionë.

— Ah! Pëcchè? Iè në pécca stranë... ma u mutivë qual éijë? — Addumannavë u prèutë a u qualë s'accumënzavënë a drëzzà l'antënn...

— Ca... l'amm già détt: da trè misë non cadë na stézza d'acqua e sólë Sant' Antunë në pótë fa u mëraquëlë dë na chiuvutë...

— Na chiuvutë!... U mëraquëlë!... E mo vë në mënité? Mo ca avitë bësugnë v'arrëcurdatë dë la Chisë e dë i Santë? E chè vë crëditë, ca Sant' Antunë facë u FUNTA-NARË... e daijë l'acquë quann vë sèrvë a vuijë?

Móscë, móscë, chè la kódë mminzë a i hammë, i duijë së në turnarënë da i compagnë...

E fozë arrètë mal'annatë.

4

U sorëcë dë campagnë e u sorëcë de cëttà

di Michele Cerasuolo

Nu iurnë dë prëmavërë nu sorëcë, nvëtatë da nu parëntë, s'apprësëntavë in campagnë.

Fozë accutë bënëssëmë; l'aria era finë e së stacijë proprijë bbunë. Dòpp i salutë, i vasë e l' abbrazz së facërënë na bella passëggiatë pë la campagnë e s'allargavë u córe: calma, sólë, n'aria dócë, u cantë d'i ucidd, sémbra dë stà mparavisë!

Arruavë mëzziurnë e s'avìa mangià. Córë povërë sòrëcë dë campagnë fëzë truà nu sacchè dë cósë bèllë, purë së në pécchè puëridd, fëzë u mèglijë ca putijëë per cumparè: ncérë na buttéglijë di mirë... e purë u cafè!

U sòrëcë de cëttà mangiavë, era cuntëntë, anchë së ogni tantë së mënavë na bòtt chë la códë pë pulëzzarsë i scarpë, ca da fóre s'èrënë azzancatë de terrë e zanchë;

comunque apprëzzavë la cordialità e l'accuglienzë.

Alla finë dë la iurnatë, accunmënzava a fa nòtt, së salutavë cu parëntë pë scé-rësénë, ma prima lë fëzë i cumplëmëntë, u rëngraziavë e u mbëtavë a scérlë a truà in città.

— Së vinë tē fazz vësëtà purë la città e tótt i munumëntë cchiu bèll.

U parëntë cafuncidd accëttavë e së las-sarënë d'accordë ca la dëmënëchë u scija a truà.

Passavë la sëttëmanë e la dëmënëchë ch'u mèglijë vëstitë, pë cumparé, pure së ténia na pèzza nculë, nu funnill, s'apprësëntavë. Bacë, abbrazzë, salutë e accumënzarënëa chiacchièrà; pò së në scèrënë në pécchè ngirë.

Vësëtarënë chijësë, munumëntë che tanta statuë sópë, scólë, e *la Standa*, nu magazinë ca non fërnijë maijë e addò c'èrënë

tanta dè chirè crèstianè ca non sè riuscinn a cuntà manchè i pidè.

U puèridd érè minzè mbabulatè: rumurè, machènè, crèstianè, muinè, ma non déssè nintè e stacijè stréttè stréttè a u parèntè.

Intantè sè fézè menziurnè e sè retrarnè pè mangià; trasèrènè da nu buchè e sè truarènè nda la casa du sorècè civilè. Tèni-jè tótt: u litt, u cèss, i tappètè e purè na scëcatèlè ca sè vèdinnè e sèntinnè tanta cosè; non ngèrè la tavèlè pè mangià, però.

U padrunè, ca u guardavè, désse:

— Non ngèijè bèsugnè dè la tavèlè, vinè che mémè.

E u purtavè nda nu magazinè addò ngèrè ognè benè de Dijè: furmaggè dè ogni tipè sòpè i mènzèlè, fascidd dè rëcòttè, sauzézz appèsè alla lamia, granè, ugljè, mantéchè dè bórrè.

— Mangètè tótt chidd ca tè vaijè, ca óscè u patrunè non ngéijè.

U sorècè campagnulè. che non avia maijè vestè tanta grazia dè Dijè, sè mèn'avè cumè nu dannatè e s'accumenzavè a trippà, quann:

— Scappè, scappè! — nu locchèlè u fézè aggrèzzèlà i carnè.

U povèrè campagnulè, vèdennè u parente, sè méttèvè a còrrè, purè éddè, vèrsè u pèrtusè dè la casè. U corè, parìa ca vulìa scëcattà mpitt a tutt e dduijè, pècchè érè arruatè la hattè!

La nòtt, quann tótt éra calmè, u sorècè òspètè sè prèparavè pè scérèsénn.

U parèntè l'addumannavè:

— T'è piaciutè la città? Tè sè truatè bunè? Mè vinè a truà n'ata vota?

U sorècè dè fórrè lè rëspunnévè:

— Ijè tè rëngrazijè pè l'accugliènzè, pè tóttè i cérèmònijè, ma non cè vèngghè cchió; sè vu, tò puijè mènè ogni vótè ca tè piacè.

— Ma còmè! non t'è piaciutè tòtta chédà ròbbè da mangià? non éra bbónè?

— Era tóttè squisitè, ma ijè prèfèrèscè, nu mizz prédd, na mezza mèlèdd, panè e cèpódd... chédà ca tróvè pè ntèrrè, fórrè, ma vòglijè vivè senza farmè mènè i spampanézzè a u corè!

Salutavè cétte, cétte e guardannèsè tórnè tórnè sè nè scéve.

5

I sci dè mastè Nèculinè

di Michele Cerasuolo

Aspèttaimè sèmpè la névè pècchè nè piacìjè a nuijè guagliuncidd.

Si facià fèstè alla scólè e érè nu spassè scé, tra i lócchëlè dè i mammèrè a fa la sciulè.

Ma nui trè: ijè, Tòninè e Tatóccè tènimmè pur n'autè appuntamèntè mpurtantè. Nè scimm tratè tratè, quann nèvècavè sópè a u fuss dè la Nèvérè pè vèdè a Nèculinè ca sè mènave abbaschè ché i sci.

Era na nuvètà e na mèravégljè pè nuijè. Tann non c'érè ancórè la tèlèvisionè e qualchè futugrafiè dè sciaturè, m'arrècòrdè ancor u nomè dè Zeno Colò, la vèdimm sólè sopè alla *Domenica del Corriere* nda la varvarijè dè mast Mèchélè e mastè Pèpp, addó cugénèmè sè mparavè u mèstirè. Vèdè a Nèculinè, *dal vivo*, quannè sè da-

cìjè la spéntè e accumènzavè a scènnè, érè pè nuijè nu priscè.

Quann se mènave abbaschè nè sembravè n'angèlè: liggè come nu passèrè e, ché tóttè i córvè e contracórvè, vèlócè còmè na saièttè.

Nuijè apèttaimè u virnè e córè ann fèzè tanta dè chèra névè ca non sè squagliavè maijè.

Nèculinè tótt i matinè era ddà, e nuijè purè.

Pò arruavè la prèmavérè e tott u dèvèrtèmentè fèrnèvè.

A nuijè, però, nè érè mènute nu pènzirè; nè érè lassatè ncapè sèmpè chidd ca avimm vèstè e pènzamm: pècchè non pruamè nuijè a fa nu parè dè sci?

Tènimm na decinè d'annè e nè sembrava na cosa facèlè da fa.

Tatoccë érë u féglie cchiù zécchë dë na faméglië numërosë e l'attanë, la mammë e tótt i fratë grann stacinn quasë sèmpë fóré.

La casa era lébërë, ma cchiò dë tótt ncèrënë tantë dë chërë brandë. Scèmm a spià ca sòtt a nu matarazzë ncèrënë duijë tavëlë longhë e strèttë proprijë dë la mësurrë dë i sci.

Erënë léscë e grèttë: bastavë — pënzaimë nuijë — farlë sólë u sgóscë alla pòntë pë non farlë affunnà nda la névë. Tòninë pruravë na raspa (l'attanë facijëë u scarparë) e accumënzammë a sguscià...

Përdèmm nu sacchë de timpë ma non rëcavamm nintë: arruanammë solamentë dóijë tavëlë, e bastë.

Quann zë Angëlècchijë së n'addunavë, scijë truann a Tatóccë, ma córë fëtëntónë non së truavë: eddë scijë fóré e códdë stacijë a Inzanë; chëddë stacijë a u paisë e códdë së la squagliavë fóré.

Së scijë sèmpë scumbënnan pë tènërsë luntanë da nu léscë e bóssë!

6

U panëcutt

di Michele Cerasuolo

La iurnatë érë statë pròprijë tréstë, avijë fatt nu frèdd ca t'aggèlavë l'òssërë.

A spaccà tòtt chërë liminë sè mpucavë, ma cumë tè fërmaivë s'aggèlavë u sanghë nda i vénë.

Zë Mënchë avijë détt ca érë nēcēssarië fa còrë lavórë, pēcchē la vērnatë érë ancēra lōnghë e pē mpucarsē la ciümēnērë avijë èssë bèlla carēchë.

A na cèrtë órë calavë l'ascurijë e nòn sè putija fa nintë cchió. U vēcchië e i féglijë èrēnē aggelatë, ma mēntrē unē scijë a guvērna i sciummintë nda la stadd, l'autë, sciacquatë i man nda nu uacilë, accumēnzavë a prēparà u mangià; còrë iurnë érë prēvéstë panëcutt e vrucchëlë.

Unë attēzzavë u fuchë, n'autë accumēnzavëa taglià a fèddë u panë tustë, n'autë

taglijavë la sauzëzz, ma non la facijë a fèdd, ma a róggëlë pē mēnarlë éndë a l'uglijë sfrétt chë duijë spēcchijë dë aglijë e duijë paparulë tisë. Pē u casonë scijë n'addórë! Intantë, l'acquë nda u carvuncid appisë alla camastrë fërvijë e dòpp i vrucchëlë sè calavë u ppanë. Tra i rumurë dë l'uglië e dë u vuddórë, ògnë tantë sè sēntijë nu "plaff": érēnē pēzzatë dë fēlēcscēnē ca cadinnë éndë a u ppanëcutt, ma chë l'appëtittë ca ngérë, non facijë mprēssiunë a nēsciunë.

Finalmèntë, misë u cuvirchië nsèrratë sópë a u carvuncidd, sè fēzë sculà tòttë l'acqua, lassann sólë u ppanë chë i vrucchëlë, e qua accumēnzavë u ritë dë zë Mēnchë.

Cunzà u panëcuttë nòn éijë mēnà l'uglijë tòtt na votë cumë stacijë facēnn Ròcchë e po' gērarlë chë u cucchijare lunghë...
NO, GNARNO'!

U vēcchijë lë sciuppavë tòtt da mmanë e accumēnzavë a cunzà édd: nu cucchiarë

d'uglijë e nu sèrrutë a u carvuncidd; n'atu cucchiarë e natu sèrrutë, e sta stòrië duravë finë a quann sè fèrnèvë tótt l'uglije.

Sólë dòpp sè mènarnë la sauzézzë, l'aglijë e i paparulë tisë e s'aggèravë tótt, chë la cucchiarèdd, mènrë d'òcchijërë spatan-tatë e i stòmèchë ca facinnë... gurë gurë; aspèttavënë sólë ca fèrnijë chëra stòrië pë dà l'assaltë, chë i fèrcinë dë cann, a còrë bënë dë Ddijë e ènchijësë la trépp.

Mènrë mangiavënë, Nèculinë sèntévé nu tric sòtt a i dintë: érë dë sècurë na tòpp dë fèlèscënë; ma putijë èssë purë na ca-maulë, ma, chë tótt còrë appètitë, chi tè facijë lucë?

Cór fètèntónë dë Mèchëlinë, frattantë, scija sèmpë scarvunësciann sòtt sòtt, pë acciappà i pizzë dë sauzézzë, ma l'attanë u scungërijavë:

— Uagliò, fèrniscëlë dë scé sòtt sòtt, éijë nótëlë ca vaijë scavannë...

— Papà, éijë pë luà qualche tòpp dë fèlèscënë.

— Non tè në vaijë, no! Chëra fèlèscënë éijë dë purchë e la sapimë luà purë nuijë... mò sè vaijë a u filë a u filë, e chi scarvunëscéscë lassë sènza mangià!

Quann sè tuccavë u fonn, i tòpp dë fèlèscënë èrënë statë i primë a sparé.

Ognunë vrèscëgliavë e alla fine u carvuncidd érë nètë e lucèntë comë sè fòssë ap-pënë anzutë da la putéijë dë u stagnaridd.

7

U mbrèll assótt

di Michele Cerasuolo

Córè finè sèttèmanè èrè statè tèrrébbèlè e chinè dè prèòccupaziònè.

La cambialè érè ormaijà scadutè e dè pagarlè non c'érè proprijè vèrsè... non c'érè na lirè.

Canióccè, pò, chèra nòttè non avijè chiusè l'ucchijè, e mò, lunèdijè, cchiò ntuntitè ca maijà, tènijè timpè finè a mèzzijurnè pè accucchià i sòldè, nchianà a u Munècépijè, da u sègretarijè cumunalè, pagà e avètà "l'Onta del Protesto".

Armatè dè tóttè la santa paciènzè, e dè nu bbunè mbrèll, chiuviè chë na cèrta nzèstènzè, sè dècèdévè a fa nu girè pè i casè dè i crèdèturè e truà i sòldè, alménè accussé spèravè, pè luarsè u dèbètè.

Capévè sòbètè ca forsè érè na jurnatè fortunatè.; dòpp pécca timpè érè arriusciutè a accòglijè i sòldè.

Tutt priscè e frèscèccann, frèscèccann s'abbijavè vèrsè la casè munècèpalè.

Mèntre gèravè pè u paisè nò s'addunavè dè cèrtè ucchiatè stranè revòltè vèrsè dè éddè, ma tótt pègliatè da i pròblémè suijè, non abbadavè cchió dè tantè.

Trasutè éndè u pèrtónè larghè, accumènzavè a nghianà i scalunè dè prètè ca nè avinn vèstè dè tótt i culurè.

Arruatè a u sècondè pianè, nnantè alla pòrtè dè u sègrètariè, appuggiatè u mbrèll a u stèpètè, tuppèlavè èducatamèntè e trasévè. Sbrèatè sòbètè sòbètè i cósè sòvè, sèstèmatè tòtta la faccèndè, cu córè cchió lèggirè sè nè turnavè a la casè. N'ucchiate a u rèllòggè u fèzè cunvèncè, siccomè mèzzijurnè érè già passatè, ca èrè inótèlè

apré u nёòziё: u scijё ad apré dòpp man-
giatё.

Mèntre scёnnijё i scalё... ancorё chirё uc-
chijatё stranё.

Anzutё da u pёrtónё raggiungévё ёnda
pёcca timpё la casa, ca manchё a farlё ap-
postё, ёрэ proprijё ddà vёcinё. La mammё
stacijё sculannё i lahёnё ca avija mёscёcà
chi fasulё, sё sёntijё già n'addórё dё uglijё
sfréttё ca t'allargavё u stòmёchё, ma nda
u gёrarsё, a u rumórё dё la vёtrinё sbat-
tutё, datё n'ucchijate a u fёglijё, calavё nu
lócchёлё trёмèndё e pё pёcchё non allён-
tavё da mmanё u carvuncidd, scёт-
tannёsё ncudd chidd ca stacijё ёndё.

— Ma addò sё statё...commё tё sё
cumbёnatё!

— Mà...ca so' sciutё gёrann pё accucchià
i sòldё e pagà chёra bёnёдéttё cambialё
ca jё scadutё l'atu jurnё.

— Ma non ё vёstё ca chiuvijё?

— Cèrtё ca sё!

— E tё sё abbijatё senza mbrèll?

— Ma no l'aggё purtatё.

— E pёcchё sё accussё abbagnatё?... Mё
simbrё nu baccalaijё.

Canióccё sё n'addunavё sёлё tann ca curri-
jё da tótt i pézz. Nu dóbbijё trёмèndё l'at-
traversavё u cёлёvridd.

— Ma u mbrèll l'aggё purtatё, o no?

Pё assёcurarsё, s'avvёcёnavё a u sёcchie
addò avija appuggiatё u parapioggё, pё
avètà ca allagassё tóttà la casё. In ёffèttё
ёрё appёna appёna abbagnatё, anzi
dёcёмёлё francamèntё, ёрэ quasё assótte,
cosa ca non sё riuscijё a spiègà pё totta
chёр'acquё, non fortё ma cuntёnuativё ca
ёрё cadutё.

Sё grattavё ncapё, nё pёcchё pёрplèssё,
pёcchё non riuscijё a capё e lё turnarёnё a
la mèntё, chissà pёcchё, tóttё chirё ucchi-
jatё stranё dё la gèntё pё la strada e mèn-
trё scёnnijё la scala dё u Munёcépijё. Pò
nu lampё e capévё sóbètё... la dёstra-
zionё l'avijё frёcatё n'ata vótё...

Avijё fattё tóttё u girё cu mbrell achiusё a
u vrazzё, aprènnёлё sёлё quann nchianavё i
scale pё scé da u sègrètarijё cumunalё.

L'avijё achiusё primё dё trasé nda la
stanzё e apirtё, dòpp avё pagatё, mèntre
scёnnijё i scalё.

Arruatё a u purtónё prёncёpalё, sёnza pён-
sarci l'avijё misё n'ata votё a u vrazzё e sё
nё ёрэ sciutё alla casё... cu u mbrèll
achiusё.

8

La fèrè

di Michele Cerasuolo

Quann arruavè la fèrè, ca, primè, duravè duije jurnè, u dodècè maggè o u vèntè sèttembrè, érè n'avvènèmentè mpurtantè. Nè pècca primè sè vèdiya dè appiazzà qualche barracchè e po' u jurnè precisè sè nutavè già da la matinè sobbètè na cèrtè anèmazionè. Pè chi stacijè dè casè vèrsè u munècépije u primè sègnalè érè la furnacèll dè zè Rusaria Sasso Rosso.

Erè na cantinè-tratturijè, ca, da u matinè sóbbètè, mèttijè a fa nu suchè, sópè i carvunè, ca tè facijè mènè nu nculiscè! Erè u mangià pè i zanzanè e i cummerciantè dè nèmälè ca sè sèrvinn ddà, a mèzzijurnè... e chidd èrènè crèstianè ca la carnè la capèscinn.

Gèrà pè i barracchè érè nu priscè, pècchè sè truavènè cosè ca non sè vèdinn a i mèr-catè normalè: sè pruuèdijè u vèstitè pè la primè cumunionè a chèdd dè maggè e u cappott pè u virnè a chèdd dè sèttembrè. Ngèrènè, po', tanta pèrsunaggè ca nda st'occasionè non mancavènè maijè.

Unè dè chiss èrè u calléstè, cu banchètidd cchè tòtt i cadd ca avijè luatè: i tènijè in èsposèzionè... èrènè dè tòtt spècijè e chidd cchió larghè e finè, assèccatè, parinn come i patatinè ca s' accattènè mò i crèijaturè. Vèdèrlè all'opèrè sópa a cèrtè pidè, lavatè finè finè, qualcunè pè l'occasionè usavè purè l'Ola', sturtè e dè tòttè i fòrmè, mèntre, dòpp avè mènate na scècumarèdd, chè nu rasulè tè facijè ènzè u pédè léscè léscè comè nu culè dè crèijaturè: érè na mèravégljè.

I crèstianè arruavènè minze ciómpè, e quann sè auzavènè dalla sèggè sè nè scinn cuntèntè, liggè e quasè abbulannè.

Da Banzè mènijè zè Luéggè chë nu sécchi-jè dè lupinè salatè, o cècèrè arrèstutè, ca sè vënninn immèdiatamèntè. Non mancavè maijè purè u napulètanè, chë la panzè e nu solè vrazz, ca grèdavè:

— E ppiètrine pè l'accèndigas...

Infine... Rafaijèlè chë la caggiólè dè la fortunèll... Dicè lirè, e nu canarinè tè travè na cartèll, rosa, pè sègnurinè o azzórr pè giuvanott, addó stacijè scrètt la sorta tóijè.

Ma u sfèzijè cchiu gruss, dopp nu gire mminzè a i barracchè, èrè scè ammontè, addò sè vënninn e accattavènè i nēmalè, sciummintè, mulè, cióccè, pèquèrè e purchè pè fa la sauzézz.

A camèna pè chirè paraggè aviva guardà bbunè addó mèttivè i pidè (i nēmalè non aósènè carta igiènèchë e non tènn manchè orarijè).

Qua cumparinnè, purè, i zéngherè ca t'allèggèrinnè i ssacchè sènza ca tó sensitivè nintè; tēninn na manè cchió fèrmè e prècisè dè nu chërórghè.

I fèmènè, pò, chë cèrtè crèijaturèdd mbrazzè e trascènnannèsè i uagliuncidd chë i cannèlè a u nasè, cèrcavènè la lēmosènè; sè lè dacivè na cosè tè rēngrazjavènè, sè no tè dècinn cèrtè parólè ca non sè capèscinn... papanòn dècijè ca tann

tè scungèriavènè e tè hastèravènè i murtè.

Gèrà pè stà zònè e sèntè i trattativè chë u lèguagge dè i zanzanè èrè nu spassè.

Sè po' ijrè furtunatè putivè asséstè a qualchè scènèttè ca tè facijè pèscià sott da la risè.

Nu iurnè, a na fèrè, na vècchiarèdd avijè spasè la mantarèdd du litt, pè farlè pèglia arijè; na zóchè tra dduijè tacciunè mpitt a nu parètè, na furcèdd mminzè, e u sciuchè èrè fatt. Oltrè a luà la polvèrè sbattènnèlè chë nu battèpann, sparijè purè la pózzè du fómme dè la ciumènerè ca, quann mēnavè vintè dè vascè, tè facijè chiangè casa casa e affumècavè tótt.

Dopp na mèzz'orè, la mantarèdd èrè sparitè.

U primè pènzirè scévè a i zanzanè ca stacinn nda la zònè. La vècchijè s'avvècènavè a unè dè chiss accusannèlè dè avèrlè arrubbatè lorè; códd primè sè dèchijaravè nnucèntè, sè fèzè a crèdè ca non c'èntravè nintè e po' pè fa bèlla fèurè sè dèzè da fa pè aiutarlè nda la rēcèrchè... sè rēvulgèvè alla viè dè nu cumparè, ca stacijè nē pèchè cchijù luntanè, e accumènzavè a grèdà:

— Cumpà Riccannò, cumpà Riccannò, avissè vèstè la mantarèll dè sta povèra vèc-

chiarèllè? Ri-cca-nnò, Ri-cca-nnò (sëm-bravè ca chiamavè u cumparè, invece èrè nu suggèrèmentè: *Di'-di-no, Di'-di-no*). Dopp nè pècchè la fèmènè mèttévè na crocè sópè alla mantarèdd e sè nè féze na ragionè...

Chi avijè capitè tótt sè scècattavè da i rèsatè.

9

La gèntë ténë da dicë sèmpë...

di Michele Cerasuolo

A i séijë du matinë stacinn già Canioccë e u fégljë Gëginë nda i Radd chë na zappa mmanë.

Versë i ottë, datë nu muzzëchë, rëpëgliarënë la fatijë. Nda chëra tèrra arsë e cumpattatë sè spezzavënë purë i vrazz dë chi érë abëtuatë, fëhura mēcë dë nu uaglionë tënërrill. Chidd èrënë timpë ca i móschëlë sè facinn sóbëtë sóbëtë arracann tufë e zappann vignë; chi tè l'avija dà palestrë e gënnastëchë...

Finalmentë la jurnatë dë fatijë fërnëvë e cchió stanchë dë i nēmalë, chë i hamm ca appënë appënë t'arrëscinn, sè prëpararënë pë turnà a u pajsë. Sëstëmatë i zapp, u uarrëcchijë e la vësazz, u vëcchijë sè mëttevë sopë la ciucciarëdd, vëstë ca la salitë érë parëcchijë, e s'abbiarënë.

Fatt cintë mètrë truarënë a 'mba Nanóccë:

— Tè! Non ténë mica còrë... éddë a cavadd e còrë povërë uaglionë sè la facë all'appidë!

L'attann scënnëvë e fëzë nchianà u fégljë. Dopp në pëcchë mpa Gaitanë:

— U giovënë a cavadd e u vëcchijë all'appid...

U vëcchijë nchianavë purë édd sópë alla cavalcaturë. Fattë n'atu pëcchë dë stradë, cumparëvë mpa Dunatóccë:

— E non vë vrëvugnatë? Mò la sdërënatë chëra povëra ciucciarëdd!

— Chë la santa pacijënzë scënnërënë tóttë e dduijë.

Quasë a u pajsë, l'ótëmë a cumparé fózë Giuann, nu tagliafurcë pë i cazz, e tè parijë ca non avija mëtte lënghe purë édd:

— Ma sitë proprijë fëss! Tënitë la cavalcaturë e vë rëtratë all'appid?

A stu pòntë l'attanë, ncazzatë comë a na bèstijë, rëvoltë a u fégljè:

— E mò bastë! Mò' facimë comë në parë e piacë a nuijë.. qua che faija faijë la gèntë non iè maijë cuntèntë e ténë sèmpë da dicë!

10

U rëfèrèndum

di Michele Cerasuolo

Sè érè dè maggè a i prèncépijè dè l'ann '70; s'avija vutà pè u rëfèrèndum sòpè a u dèvórziyè e còmè sèmpè succèdè nda sti casè, si facinn cunvègnè, dèscussionè e cumézijè.

Ognè ijurnè ca passavè u scontrè érè sèmpè cchió accésè. L'altoparlantè, piazzatè sòpè a i machènè, dè i duijè schijèramèntè, sè dacinn da fa pè cunvèncè i crèstianè ndndndècisè e abbuscèkarsè u vótè.

Scinn gèrann u paisè pè finè ndà i strèttèlécchijè,

Purè Mènzègnórè, pè fa sèntè la vóccè sòvè, scènnèvè da l'Aggèrènzè e mènèvè a Inzanè pè ncuntrà i parrucchianè.

U "Cèntre dè lètturè", ca sè truavè addó mo stajè la bëbliutéché cumunalè, a Piazza Romè, avijè misè a dèspusèzionè la Sala conferenze.

U gruss dè i prèsentè erènè mènutè pè sèntè u vèschèvè, qualchunè cchió sèmplicèmentè attrattè dalla nutéziyè ca avija fa na sunatè, primè, la banda nòvè "Santa Cecilia" dè don Rocchè.

Fèrnutè la sunatè e sèstèmatè i bandèstè accérè a i crèstianè, a i spaddè dè u vèschèvè, pè avètà ca cèttè cèttè, unè alla vótè sè la squagliassèrè, còddè attaccavè chè nu dèscorsè ca érè na vérè e proprijè prèdèchè.

Fozè 'ntèrrottè parècchiè vótè a i pòntè cchiù 'mpurtantè, da i battèmanè.

Pè la vèrètà cè fozè purè qualche battèman scucchièvèlè e fora postè, da partè dè Gèginè ca s'avijè già fattè u girè dè tóttè i cafè e tènije ncurpè alménè na

duzzinè dè “Fernet”.

La gèntè ca u canuscijè bbunè non abbadavè cchió dè tantè.

U predècatóre svèluppavè bbunè bbunè u ragiunamèntè a alla finè scèglijévè na chiusurè ca facijè èffètt.

Rèchiamavè tótt i prèsentè a i valóre crèstianè d’u matrèmonijè abbasatè sòpè all’amorè, la tullèranzè e l’accèttaziònè dè l’autè e non solè sòpè a nu fattè dè piacèrè e d’attraziònè fésèchè tra duijè pèrsunè.

S’abbijavè, alla finè, alla cunclusiònè facènn parècchiè pausè mentrè cèrcavè i parólè cchió adatt:

— *La vita a due è affetto... amore spirituale, rispetto... e non solo sesso; sappiamo tutti, infatti, che il sesso cerca... cerca... cerca...*

— La sèssa... ’ntèrvènnè sottavócè, ma non tantè, nu dèsgraziatidd da i filè dè i bandéstè, ca a stu póntè non èrènnè cchiò in cundèzionè dè sèntè tótt u rèstè.

Alla finè dè la cèrèmonijè, don Rocchè ca s’érè accortè dè tóttè, sè fèzè a sèntè chè nu cazziatónè bèllè pèsantè.

A purtà nè pècchè d’allegrijè arruavè, pèrò, la vèstè dè na tònzè sòtt la sèggè dè

Gèginè, ca avvijè allèntatè, hamma hamma, tótt u Fernet.

11

Alézz a u fórnë

di Michele Cerasuolo

‘Mpà Totonnë scévë da u midëchë.

— Dottó so parëcchijë jurnë ca më sèntë nu prëditë... pë tótt u curpë...

— E grattëtë!

— Eh! Va bbunë, ma u fatt eije ca tènghë, purë, nu pësantórë e nu gunfiórë cunténuë alla panzë...

— Mo livëtë la cammisë... fammë vëdé.

Fërnutë la vësëtë, u midëchë, accumënzavë a farlë qualche dumandë pë capérnë dë cchió.

— L'appëtëtë cómë vaijë?

— Non më pòzzë lamentà dottó.

— E la dëgëstiónë?

— Eijë në pécca lèntë, ma tutt summatë dëgërëscë...

— E da curpë vaijë?

— Sé, abbastanzë rëgularë.

— Fammë sèntë... la pastasciòtt mëglijërëtë la facë chë u ragò dë carnë?

— Sé!

— E tó tè la mangë spéss?

— Tre vótë la sëttemanë, dòttó.

— MMMMMM, l’hai accumënzà a dëmënué... E la carnë la mangë?

— Dottò, më piacënë i capuzzèdd e i mugliatidd... më në vachë paccë e më fazzë nuvë nuvë...

— L’haija dëmënué, so’ pësantë e përicolósë pë l’acëdë urëchë.

— La sauzézz?

— Haijè voglijè dottó... quasè tutt i sérè...

— Mmmm! Bèsognè rëducè...

I caulè, i vrucchëlè, i caulëfiórè?

— Sé! Ijè non so pëlëddusè, më mangè tòtt, e pur abbondantè...

— E i cécérè, i fasulè?

— Sé!

— L'haija rëducè... A mirè comè scijamè?

— Sè eije dè la Craparè purè na lëtrijat quann mangè...

— AZZZZZZ! Tè dà na rëgulatè sè vu sta bunè, e haija rëducè...

— Dottò, sëntitè a mémè: ma duije alézzè a u fórnè primè dè scërménnè a cocchè, la sérè, m'i pozz përmètt?

...Na rësatè ca sè sëntèvè finè mminzè a i scalè, e pò...

— Totò, vatt a fa fótt! Non èsagèrà, ma fri-chètè chidd ca tè parè e piacè!

12

I vóccè dè la nottè (... A Vënósè)

di Michele Cerasuolo

La iurnatè érè statè frèdd e la sérè érè calate na nēgliatinè ca cumēgliavè, facijè sparé ogni cósè e tè lassavè purè l'anēmè nghèrnulè.

U frèdd, dòpp córè pécca mangià, sè sèntijè manè manè ca la ciuménérè sè stutavè. L'unèca rèsòrsè pè i crèstianè érè mèttèsè nda u litt; pè stà cchió caudè sè strēnginn, facènn attenziònè a non scazzà chirè duijè fēgliaridd ca durminn da pidè.

Finalmentè tòtt u monn éra tranquél. Pè i strittèlè dè u paisè règnavè la quiètè, quann u sèlènzijè fózè ntèrrótt da na vóccè:

— *Chi non ha fatt... facèss.*

Na rēspòsta sēcchè:

— *Nuijè hamm già fatt!*

Non vè nè sciatè, gèntè, nfantasijè: la primè érè la furnarè ca nvètavè i fèmmènè a mpastà u ppanè; la sèconda vocè érè la rēspòstè ca tòtt érè già pròntè.

Erènè timpè dè crèstianè pusètivè. Abètuatè da l'appetitè fòrtè a sparagnà... sparagnavènè pure i pparolè!

13

Sparagnà!

di Michele Cerasuolo

‘Mpa Minchè dè Aviglianè, avija scé a Salèrnè. Arruatè alla stazionè dè Putènzè, s’avvècènavè alla biglièttèrijè e addumanavè:

— Quantè costè nu bëglièttè pè Salèrnè?

— *Mille lire.*

Pènsavè: “lè ne pécca carè”, e sè mèttévè a camènà bènarijè bènarijè...

Arruatè alla stazionè dè Picerno, alla bëglièttèriè:

— Quantè costè nu bëgliètt pè Salèrnè?

— *Novecento lire...*

— Lu uè! Chèra faccè dè féss mè vulia frècà! — pènzavè — e rëpëglijavè u camminè.

Cuntènuann cuntènuann, arruavè a Baragianè.

La solètà dumandè.

La respostè:

— *Ottocento lire.*

Azzz! Cchiù vachè nnantè e cchió sè rësparmijè! E repegliavè a camènà.

Vèrsè sèrè arruavè, sèmpè bènarijè bènarijè, a Battipaglia...

— Quantè costè nu bëgliètt pè Salèrnè?

— *Duecento lire...*

— Oh! Finalmèntè, mo iè bbunè! Saijè cchè c’è? ...rammènè quatt!

Na sèntènzè sènz'appèllè

di Michele Cerasuolo

nda la fraziònè dè Cac... d'Avèglijanè, sópè a nu spiazzalè chijnè d'èrvè, u mèntónè, ca érè u primè premijè dè la lottèrijè localè, attaccatè chë nu fèrfèlatè a nu palètt, sè guardavè tórne tórne, sbadata-mèntè, senza rièscè a capé totta chëra babèlonijè, e ognè tantè travè nu ciuff d'èrvè e u mastècavè.

Non sè nè mpurtavè michè dè chidd ca vèdinne l'ucchie suijè: nu bèll tirè alla zóca, chë tótt i crèstianè ca guardavènè ch'intèrèssè e gridavènè cómmè paccè.

All'annunzijè dè u sciuchè, o sè vè piacè dè cchió, du sport, s'èrènè sóbètè prësèntatè cénchè bèll uagliunè dè la banda S. Cecilia dè Inzanè da na partè e cénchè paisanè dall'autè.

La bandè érè arruatè a prima matinè pè sunà alla fèstè dè la frazióne e érè statè accutè bènèssèmè.

Pè i cchiù giovènè ngèrè già, sópè a nu fuchè all'arijè apertè, certamèntè comè a i timpè dè Ninghè-Nanghè, nu carvuncidd dè latt e cafè, ca sostètuijè la culazionè ca non s'érè pètutè fa pècchè sè érè partutè trópp sòbètè. Pè cchidd ca avinn ruvèsciatè pè tótt u viaggè, pè i trópp córvè dè la stradè, ngèrè già pròntè na cónchè dè óvè scaudatè, tantè p'accumènzà ad appuntèddà u stomèchè.

Dopp la cunsumaziònè accumènzavè la fèstè.

Fèrnutè la prucèssione, in onorè dè la Madonna del Carmelo, nda nu puluèzzè ca avijè fattè dèventà bianchè purè i scarpè nijurè, pè tótt chirè stradè dè fórrè, sè cunzumavè nu pranzè vèramèntè spècialè e po' se aspèttavè ca s'avija fa u sèrvézijè cèvilè in piazzè. Intantè partévè u sciuchè

e i giòvënë musècantë pënzarënë dë dà na manë pë la bbona ruscitë dë la garë. Riè-scë a vèngë nu mëntónë, po, non érë, cosa da dësprezzà.

Accérë a Nèculinë, primë dë la filë, ngérë n'omënë ca non s'accapëzzavë quant'annë tènijë, chë na bèlla faccia tonna tonna, i capéddë russastrë, chë u fiatë ca puz-zavë dë mirë, e chë n'ucchijë sólë, l'autë érë cëcatë. I guangioddë dë cóss, mentrë travë la zóchë, dëvëntavënë rossë rossë; ma cchidd ca tè 'mprëssiunavë dë cchiò, èrë córë ónëchë ucchijë, ca sotto sforzë parijë ca së në vulijë enzë da fóré, quasë pë attrarsë i forzë dë l'autë, comë nda nu ritë *voodoo*.

Mentrë së travë da nu latë e së cuntra-stavë da l'autë, la zóchë fracëtë, ca érë statë nda na lëttérë, së spëzzavë e së truarënë tótt dë culë ntèrrë; s'auzarëne, së fézë n'autë nudë e së rëpëglijavë a trà.

Erënë, ormaijë, i duijë dë nött.

U viaggë dë rëturnë a u paisë, c'u frëscëchë, érë statë accëttabëlë e i cchió stanchë érenë calatë a sunn già da nu pizzë.

All'inizië dë u paisë, vëcinë alla vëllë, na frënatë dë córë rancasciónë dë pustalë mizzë affumëcatë, i ruueglijavë tótt. I ban-

déstë, minz ntuntitë scënnèrënë chë i strumintë mmanë e së mëtterënë ognunë a u postë suijë. U capëbandë dézë u sègnalë e se s'attaccavë chë "Auguri", la marcia cchiò 'mpurtantë ca téninn. nda u sëlënzijë dë la nött i sunë, cchiò armoniosë, érë nu piacerë a sèntëlë.

Dë st'avvisë, però, non èrenë chidd ca abita-vënë mminzë a u corsë, ca da timpë dur-minn a sunn chijnë. Së ruégliarënë scëcantatë e accumënzarënë a hastemà contra chëra bandë dë 'mbriacunë; qualchëdunë së affacciavë, grëdann, chë i mutandë, ma quann vëdëvë i guagliunë dë la bandë, orgoglijë d'u paisë, passatë la ncazzaturë accumënzavë a rirë... e së sèntëvë përfinë qualche battëmanë.

'Nnantë a tótt... don Rocchë, tisë tisë e u mëntónë vëntë alla gara du tirë alla zóchë, purtatë a capëzzë da Giginë, l'autéstë du pustalë, ca érë d'accòrdë purë éddë.

A fa turnà chë i pidë pë ntèrrë a Nèculinë, a luarlë sti pënzirë ca l'avija misë ncapë la fantasijë dë córe farsónë dë u capëbande e rëputarlë alla rèaltà, fózë, però, la sècondë rutturë dë la zóchë.

Stavótë u primë a auzarsë fózë u cëcaloc-chijë, ca chë u pitt ntustatë commë a Mus-sulinë, quann facijë i cumézijë da sópë a u balcónë, së n'anzëvë ca na sèntënza in dia-

lèttë vëglianésë, ca non ammettijë
rèplëchë: “La garë l’hammë vénta nójië: la
zòchë s’è spëzzatë pëcchè nóië hammë
tratë cchió fortë”.

Dë frontë a tanta logëchë cë fozë, sóbbëtë
nu muvëmèntë dë rëaziònë.

— Uaglió... statëvë calmë ca hanna fërnè-
scë ancórë de pagarnë — intërvënëvë,
prudèntëmèntë, don Rocchë...

E fózë nēcëssarijë fa la partë dë i fëssë!

15

Sunn dë na nòtt dë mèzz'estatè...

di Michele Cerasuolo

Gira da qua, gira da ddà... facijë nu caudë chëra nòtt e pëglijaijë sunn sólë quann i mëturë s'abbiavënë pë scé forë. Tutt summatë, però, chë u frëscëchë dë u matinë së stacijë bbune e accumënzaijë a sunnà...

Stacijë nda nu giardinë che umënë dë tòtt i rrazzë e nëmalë ca scinn tornë tornë. Parlavënë tra dë lorë e, fatt stranë, je capëscijë tòtt. Parlavëne dë u cchiò e d' u mënë e tòtt sëmbravënë tranquëll.

L'unëchë ca non më cunvëncijë èrë nu cër-vónë, ca arrutëlatë s'arrampëcavë, guardannësë tórne tórne, sopë a n'albërë dë mëlëdd ròss ca èrënë na mëravégljè e non dëcijë na parólë. Cëtt cëtt, nghianavë e sëmbravë ca guardavë, chë l'ucchijë fórbë, vërsë la panchinë addó stacijë assëttatë ijë. Pënzavë ca guardavë a mëmë, po më n'accurgitt ca nchianavë, cëntémètrë pë

cëntémètrë, ognë vòtë ca së dëstraijë córë crëstianë ca stacijë assëttatë vëcinë a mëmë.

Erë nu bèll vëcchiaridd chë na varva bianca bianca e na faccë ca të dacijë sëcurëzz. Gëntilë, fózë éddë ca më chiamavë quann më vëdëvë tòtt spajsatë.

— Vinë t'assitt qua vëcinë a mëmë, ca facimë dóijë chiacchijërë — më dësse quann ijë më truatt, sënza sapë, éndë a córë pòstë ca non avijë maijë vëstë primë.

Accussë facitt, në pëcchë pë rëspëtt e në pëcchë pëcchë non sapijë comë m'avija cumpurtà!

— Tó sëntë u maèstrë ca scrivë i fatt ndialèt? — M'addumannavë.

Je lassaijë. E còmë u facë a sapë? — Pënzaijë — e rëspunnitt:

— Sé! — Chijnë dë vrëvognë.

— Mè dèvertènè — aggiungévè — l'unèca cósè, sè mè pòzz pèrmètt... iè sta cchió at-tintè quann mitt l'accèntè sópè i pparólè, quannn scrivè...

Oh cazz, penzaijè, u vèdè ca primè dè mémè iè già passatè Dunatè u róss, ma non dècitt nintè.

Sti ddóijè parolè, però, avinn rótt u ghi-jaccè; mè sèntijè cchió sècurè e vulijè attaccà bèttónè, purè pè capè addò mè truavè. Non sapijè, però, sè l'avija dà u tó o u vvuijè... èrè assaijè cchiù vècchijè dè mèmè e po' non sapijè comè chiamarlè...

M'ha chiamatè maèstrè, u vèdè ca èijè nu dèrèttórè dè scólè, ma mò cumè l'aggia chiamà? Dèrèttórè non s'ausè cchió, Prè-sèdè manchè, dicè ca mò so' Dèrègèntè... ma cumè sè facè a chiamà a unè "DÈRÈGÈ"? ...mè rèsulvitt pè na parolè ca vaijè sèmpè bbónè...

— CAPO, luatèmè na curiosètà, ma addó stacimè?

— Maè, qua iè u paravisè...

— Ah! Mo aggè capitè, penzaijè, pècchè capèscijè i lènguaggè dè tótt... anèmalè e umènè, simè a u timpè primè dè chèra Babbélè de la tòrr... e córè fètèntè dè ucèrtélóne iè Satènè ca dòpp avè abbabbijà

chirè duijè ntutèchè dè Adamè ed Eve, mò vaijè tórnè tórnè pè mbrusà ancun' autè... E coss ava èssè DIJÈ! Mè mènèvè nè pècchè dè trimèlè... Aggè fattè bbunè a chiamarlè CAPO... iè édd u cumandantè!

— CAPO, cuntènuaije, n'addrèzzatè a u mónn sè potè dà, pè farlè funziunà mèglije?

— Iè nu mèraculè ca chianè chianè tèn-tamè dè fa — mè rèspunnèvè.

— Sèntitè, vè pozzè addumannà qualcosè pur pè mémè?

Mè guardavè, nè pècchè rèrènn...

— E lje u ssapijè ca t'avivè, chianè chianè arruffianà, non pè nintè sè talianè, ma mè sè sèmpatèchè e sè non èsagèrè t'accuntèntè. Chè vu: rēcchèzz, salutè, cèlèbrètà? Michè vuliss dèvèntà pulètècantè?

— No! No! Vulèssè, sè jè pussèbbèlè, sólè, nè pècchè dè salutè e dè vita tranquèll...

— Pè accussè pècch! E va bbunè... accuntèntatè!

Ormaijè èrèmè amicè ...

— Vè pòzzè chièdè ancorè na cósè?

— Uè! Non èsagèrà...

— No! Non éijë pë mémë ma pë i paisanë mijë...

— Dë ddó në séee?

— Inzanë.

— Inzanë... Inzanë? Codd vëcinë a Roma?

— No! Cur'autë 'n pruvencë dë Putenzë, vëcinë a Banzë, Palazz, Spënazzólä...

Ah! Codd sèmpë lórdë, addó së mèttenë i mmachënë sopë i marcciappidë... addó i uagliuncidd scèttënë i buttéglijë vacantë dë bérrë ntèrr e non nda i cëstinë ca stann a nu mètrë... addó i giuvanòtt pënzënë dë fa i comodë lorë, sfaciann tóttë, sènza ca nësciunë i 'nquadrë në pécch, addó...

E cuntunuavë, mèntrë jë érë dëvëntatë nu pézzëchë tantë ca pë mèt finë a córë strazijë...

— Supèrió, oltrë a fa cambià capë ai paisanë mijë, cumpurtannësë në pécchë cchió cëvilë... non së pótëssë fa ca s'apassionënë dë cchiò a i tradëzijunë e ap-prëzzënë mègljë i tësórë ca tènënë? S'apassionënë a u dialètt dë i tattërrann lórë e së dann da fa pë cunservarlë e salvarlë, a dëffèrënz dë quant hann fattë, pë u pajse ca lorë chiamënë vëcchijë... nu cènrë addó stacinn i rradici lórë, sènza capé ca sènza radicë cadë e mórë tótt l'albërë?

DIJË më guardavë, cambiavë èsprëssionë e dëvëntavë cchió tréstë...

— Uaglió... — avije cambiatë pure u tunë d'u parlà — dë mëraculë n'hamm fatt tantë, ijë e Pitrë, e purë dëffécëlë, ma a cóss non në simë mënütë da sópë!

Détt sti parólë s'auzavë, chijanë chijanë, së stërnëcchjavë në pécchë e së në scévë.

Jë m'arruëglijaijë chë nu malë dë capë dë chidd...

16

La prucëssióne

di Michele Cerasuolo

Avigliano... fèstè dè S. Antoniè. U santè, i
prìuètè, la bande e tòtt i fèdèlè in filè.

Prèghijèrè rètualè, cantè, invòcaziunè...
I fèmènè anzianè, in filè, e chë la vòcè a
cantèlénè...

- S. Antonjè... faccè chióvè.
- Faccè chjóve... rócè rócè.
- Sènza lampè e sènza tunè...
- Sènza nóvèlè... nda lu cijèlè azzurrè!

Nu vècchijè, gréta gréta, che ru quappidd
e ra pippa stutatè mmócchè...

- Adda chiòvèrè comm u quazz!

17

Spéss l'apparènzë ngann

di Michele Cerasuolo

Nardóccë érë natë già chë la sòrtë
sëgnatë.

Sulë, sènza faméglië da zécchë e mizzë
struppijatë, dòpp na vitë dë stintë e
dësciunë, non érë arruatë ancórë alla qua-
rantinë, ca së në mòrsë.

U stacinn apparëcchiann, e l'anëmë, assët-
tata sópë a nu scalónë, la capë mminzë a i
mmanë, non sapijë ancórë chë finë avija
fa.

Mèntre stacijë adaccussé, s'pprësëntavë
nu pizz dë giòvënë, i capédd bbiondë e
tótt réccëlë, chë na vèsta bianchë e chë nu
parë dë scédd, autë quantë a édd, ca lë
dëss:

— Domënëddijë, m'ha détt dë purtartë
'mparavisë, ca da vivë non haijë fatt nintë
dë malë. Jië aggià fa n'autë girë e non

saccë quann tòrnë; tó, së non vu aspèttà,
puijë accumènzà a camènà. Non puijë sba-
glià: péglijë chëra stradë e caminë sempë
grétt, finchè non arrivë a nu përtónë addó
staijë nu vècchijë assëttatë. Non të puijë
sbaglià, ma non të fërmà primë, purë së
vidë atë cósë.

Détt chiss së në scévë.

Pë non aspèttà, Nardóccë, o mèglijë
l'anëma sóvë, së mèttévë 'n caminë.

U prèutë nda i prèdichë avijë sèmp spiè-
gatë: *“La via del paradiso è in salita e irta
di difficoltà”*.

Edd pèrò non së la mmagënavë accusé
suuaggiatë: cchió ca na stradë ére nu car-
rarë, strétt, chjnë dë spinë ca të sta-
ziavënë, chë cèrtë fuss, ca, së non te sta-
civë attintë, putivë acciampucà e
stravësartë. E pó èrë nsalitë, a nu póntë
talë, ca facijë mënë l'affanne purë a nu crëi-
jaturë liggë e sbërrijantë.

Fattè pécca stradè, sè truavè nnantè nu pèrtónè ènòrmè tòtt spatantatè, chë na scrètt sòpè: “MPIRN”. Nnantè na fèlafantè dè crèstianè ca avinna trasé, e, tra chiss, ngè n’èrenè dè tòtt spèciè: ladrè, busci-jardè, mafiusè, qualchë giódècè ancòrè chë la toga ncuddè, qualchë omènè dè chijsè e nu sacchè dè pulètècantè ca sè èrenè prësèntatè chë tòtt la poltrónè.

— Pè affèzzionè — déss unè. In vèrètà pè paurè ca sè la frècassèrè l’autè, pècchè èrenè cunvèntè ca purè ddà éntè truàvènè u módè dè cambijà la lèggè e turnà arrètè sòpè a la tèrrè.

Nardóccè, pè tòtta chèra fòdd pèrdévè nè pècchè dè timpè pè passà e putévè mènà n’ucchiatè éntè. Sè vèdijè na tavèlè aparècchijatè chë ognè bènè dè Ddijè e cchiù ddà na case da ddó sè sèntinnè crèstijanè ca cantavènè e mósèchè da ball.

Travè grètt e fatt n’ata pècchè dè stradè... na purtècèdd strètt e pécca ggèntè nnantè: èrè u purgatorijè.

Alla finè dè la salitè, stanchè murtè e chë nu sfiatézze ca sèmbrevè nu mantècè dè fèrrarijè... sè truavè nnantè a nu bbèll pèrtónè, addò stacinn, pèrò, ‘nfilè sólè pòvèraccè chë i ppèzz nculè e crèiaturè.

Assèttatè a u frèscèchè, mizz addurmèscijutè, sòpè a na sèggè a dóndèlè, che nu cappidd ncapè e na pèppa mmócchè... nu vècchiaridd ca guardavè tranquèll e ap-pénè u vèdévè cumparé:

— Ah se mènutè sulè, l’haijè affèlatè la stradè?

— Séee... èrè ‘mpègnativè, ma non dèffécèlè da truà.

— Trasè, trasè, ca t’hann ggià stupatè u pòstè...

— Cumandà iè proprijè obblègatorijè?

— Comè, non vularrissè trasé? Iè u primè casè ca mè capètè... L’autè spèrènè tantè dè èssè dèstènatè qua dopp murtè...

— No, no — rèspunnévè u murtè — non èijè pè dèsprèzzà, nonzijamaijè, ma vidè... ijè da la vitè non aggia avutè maijè nintè e qua vèdè sólè ggèntè chë la vèsta bianchè ca cantènè, cantènè... ma non aggan-ghènè nintè...

— Ah! Aggè capitè, tó tè vularriss trasfèrè a u ‘mpirn... Vidè, pèrò, ca i ccósè non sò comè sèmbrenè... spèss l’apparènta ngannè...

— Sarrà! Ma qualche suddèsfazzionè, tèn-ghè purè jè u dèrètt dè luarmmèll!

— E va bbunë! Sëccómë saccë ca séntë nu bravë féglijë e të vòglijë bbénë, të vènghtë ncontrë: të dachë u pèrmèss dë fa la pròvë pë na sèttëmanë. Chiss sólë a tévë, pèró... së vénë n'autë chë la stèssa sunatë, na vótë anzutë non l'accètt cchijó... Mo aspittë ca të fazz nu pèrmèss scrétt (...purë ddà carta cantë) ca sènzë, na vótë ca t'acchiapp u Curnutónë... non të daijë cchiò lèntë.

Cu pèrmèss nda la sacchë, Nardóccë së në scèvë dë còrsë, e tótt allègrë, a u 'mpirn.

Arruatë, appènë ambijèntatë së dërëgévë vèrsë la tavèlë addó stacinn cósë da mangià ca manchë i canuscijë.

Allungavë na manë pë pëglijà na sfugliatèll, ma së sèntévë na pungètòrë nculë: érë nu diavèlë chë nu furcèdd ca l'addumannavë, chë nu tunë:

— Chè faijë?

— Ca më vulijë pëglià nu dolcë...

— No, no chidd stann bbunë addó stann... së vèdënë, ma non së tocchënë.

Nardóccë lassavë në pécchë abbabbijatë, ma po' së rëpëglijavë e së dërëggévë addó sèntijë dë sunà e abballà.

Ddà stacinn cèrtë sègnurinë abbastanzë sfacciatë ca së muvinn dë na manéré pruvucantë. Attaccavë bèttónë chë na brunètt e accumènzavë ad allungà i mmanë...

Tac! N'ata pungètòrë cchiù fortë dë primë, ca lë lassavë u sègnë... e u sòlètë diavèlë:

— Còmpà! Allòrë non haijë capitë nintë... qua se guardë ma non së tòcchë!

A stu pòntë, u pòvèraccë dë Nardóccë, accumènzavë a capé u scartë e lë turnarënë ncapë i pparolë dë u vècchijë. Capèvë tótt e, móscë móscë, së në turnavë a u paravisë.

Quann arruavë, u vècchijë, appénë u vèdévë, chë na rësèchèdd sfuttèntë:

— E chë... iè già fèrnutë la lébbërë uscitë? Non t'è piaciutë la gitë?

— No! No! Erë tótt bbunë, ma m'è mènutë la nustalgijë dë ssèggnërijë...

— Non të në vaijë, no! Të l'avijë dètt ca i ccosë non èrënë comë së vèdinn. Së èrë comë pènzajvë tó... sècondo tè Pètrózz (ére édd S. Pitrë) stacijë ancórë qua?... Saijë da quanta timpë avèss scèttatë a u larghë cappidd, péppë e dòndèlë e më sarèss mènate a capë abbastcë!

18

U pacchè

di Michele Cerasuolo

Arruatè a Piazza Roma, nnantè a i dèfècijè, u pulminè 850 dè Gëgginè, u nulëggiatóre, sè fèrmavè e accumènzarènè a scènn tòtt i viaggiatóre.

Erè quasè all'ascurije e i crèstianè ca stacinn ancórè nnantè a u cafè dè Pèntè-còstè, chè la còdè dè l'ucchijè sè vèdinna dèstrattamèntè la scènè.

Nu lócchëlè de crèijaturè richiamavè mègli-jè la lórè attenzióne: da u late dè grètè dè u pulminè sè muvijè na cósà bianchè ca primè stacijè sòpè u pòrtabagaglijè.

S'avvècènarènè pè avvesà l'autéstè, pènzann ca ere nu pacchè, ma sè rëndèrènè còntó ca chèra cósè non sólè sè muvijè, ma s'arrèscijè purè all'alèrtè.

U primè pènsirè scèvè a nu fantasmè chè u lènzulè bianchè: ècchè spiègatè u lóc-

chëlè dè u mènènn; ma po' la ragionè avèzè u sopravvèntè e sè stacinn avvècènnannè, quann sèntèrènè la rèsatè dè l'autéstè mèntre còrè còdd sè scutèlavè la pòlvèrè ca l'avijè fatt dèvèntà tòtt bianchè da ncudd.

Avvècènnannèsè, sè mèttèrènè a rirè purè lórè ca canuscèrènè a Nanóccè, nu povè-raccè ca campavè dè lèmòsènè e alla jurnatè. U bèllè érè, ca mèntre sè scutèlavè, sè guardavè nda u spècchijè du latè dè la machènè e chè na vòcca sgangatè sè la rèrijè purè édd.

A stu pòntè iè nècèssarijè cuntà mó tòtt la storiè.

Duijè iurnè primè a la vèscéljè dè Santè Ròcchè, Nanóccè sè nè érè sciutè a Tolve; arruatè ddà, sè piazzavè nnantè alla chijèsè. Chè na hammè sottè u culè, facènnè-la sparé e na còppèla nnantè, cèrcavè la lèmosènè.

Quann passavënë i paisanë ca u canu-
scinnë facija sóbètë sègnë dë scérësénne
pë non fa scupré u trócchë. D'altra partë,
chiss ca sapinn u fatt... travënë grétt.

Pë la fèstë d'aóstë dë u santë, mëraculusë
e assaijë vënëratë nda i zónë nóstë, ar-
ruavënë mëgliaiijë dë përsónë e ognunë las-
savë qualchë sòldë nda la còppëlë. I
ccósë scinn bbónë e së guadagnavë abba-
stanzë. La sérë, po', dòpp la mèssë, së
truavë nu rëcovërë pë la nottë, së man-
giavë na cósà e së cuccavë p'u iurnë dë la
fèsta grannë, u cchió 'mpurtantë e rëcchë.

U iurnë appirsë, fërnutë i fèstëggiamintë
rëlëggiusë, ngërë la fèsta cëvilë, ma a édd
non l'ëntërëssavë, e prima ca calavë l'ascu-
rijë cërcavë nu mèzz pë rëtrarsë a u paijsë.
I machënë èrënë, però, tòtt chiënë e i pu-
stalë èrënë già partutë.

Së prëparavë n'ata dërmutë pë 'ntèrrë,
ma, pruannë n'ata vótë, s'avvëcënavë a
n'autéstë, ca lë déssë ca s'u putijë purtà.

Pë scé da Inzanë a Tolvë ngèrëne, tann,
duije stradë: chëdda asfaltatë pë i ma-
chënë e nu tratturë mbrëcciatë, ca
pëgliavënë i pëllëgrinë quann scinn all'ap-
pidë dë nott. Cóss érë assaijë cchió córtë
e i nulëggiaturë, pë fa cchió viaggë, u
pëgliavënë anchë pëcchè érë abbastanza
percórrëbbëlë...

Quannë avinna partë, Gëgginë, pë farsë
quatt rësatë, prupunévë a Nanóccë...

— Së non vu stà n'ata nottë qua, ca mèzz
non cë në so' cchió, të pòzz purtà ijë e ria-
latë purë, però aija fa chidd ca të dichë jië.

— Va bbunë patrunë, bastë ca më purtë!

Allorë u fèzë nchianà, vuttannëlë da nculë,
sópë a u portabagaglijë, e dòpp avèrlë
dëtt: — Stinnëtë —, l'attaccavë cumë nu
pacchë chë na zóca gròssë e fattézzë, pë
paurë ca nda na curvë së në cadijë e së
struppijavë. U povèraccë, cëtt! E tisë tisë
lassavë fa...

Sópë a córë tratturë, nda i misë èstivë,
quann érë passatë tròpp timpë ca non chiu-
vijë, u puluézzë érë assaië. A pidë érë
nintë, ma na machënë ca scijë vèlocë
auzavë tanta dë chëra polvërë ca a vèdèrlë
da luntanë sëmbrava na nòvëlë bianchë.

Gëgginë, po', chëra sérë, pë farsë quatt
rësatë, addó vëdijë ca u vrëccële érë cchió
sfrantumatë e ténijë cchió polvërë, së
mënavë éndë a tòtta vèlocità, guardannë
sèmpë da i spëcchijètt ca "u pacchë" non
së në cadijë.

Quannë arruarënë a u paisë scënnèrënë pë
mminzë a u Corsë e nescijunë së n'addu-
navë dë nintë; ma quann së fërmarënë

nnantë a i dëfëcijë, succëdëvë tòtt còrë
pruciss ca v'aggë appéna fërnutë dë cun-
tà.

19

Studintë sfasulatë e sfuttintë

di Michele Cerasuolo

(da Quadretti salernitani)

I prëncépijë dë giògnë èrënë arruatë.
L'ótëmë intèrrogazijónë alla scólë e po' finalmèntë a casa.

Tótt cuntèntë e allègrë, në truaijmë, i ssérë, sopë a u lungomarë dë Salèrnë, chijnë chijnë dë studintë.

I jnzanisë, quann n'acchiucchijajmë, èremë na mòrr e fèss a chi capètavë sòtt.

Së scëmijavë pë nintë e së sfuttinn në pécchè a chire povèraccë ca s'abbuscëcave-ne u ppane vènnènn gëlatë o u "spassë" (i nózzëlë de chëcòzz abbrustulitë).

Nu jurnë fózë u tórnë dë u povèrë Muscëchill. Erë nu vëcchiaridd, assumëglijavë në pécchè all'attorë Capannelle, dë L'armatë Brancaleone, ca gëravë chë nu

carrëtt dë gëlate ca sapinn sólë dë acquë e në pécchè d'addórë. Custavënë, allorë, dijëcë lirë, ma i facijë pure da cénchë.

Alla finë dë la iurnatë, tra studintgë sèmpë sfasulatë e turéstë... anzijë la zóppë.

Córë jurnë nui avimm occupatë dóijë panchinë — chi assëttatë au chianalë e chi sopë alla spaddérë — e së cuntavënë i solëtë barzellètt, tra nu sfottò e l'autë.

U vèdèmm spuntà, e a córë fracètonë dë Ròcchë lë mënëvë l'idea dë u gëlatë:

— Muscëchì vinë qua!

— Che bbulitë sègnurì?

— N'haija fa nu gëlatë pë ògnunë.

— Da quantë 'o fazz, da dijëcë lirë?

— Magarë! L'haija fa da cénchë...

— Va bbunë, comm u bbulitë? Mistë, a u limonë, a la pann (ca non sapijë dë nintë).

— No! No! Fall a u limónë. Óscë të faijè i soldë, vidë quantë në simë!

U vècchijë accumënzavë a prèparà i gèlatë e comë në facijë une, u passavë a chi në éré spruuéstë. Finë ca arruavë, chijanë chijanë, all'óteme, i primë avinn già fèrnutë, mangiannësë purë l'ostijë (u cónë).

Mo' sè trattavë dë pahà e Ròcchë accumënzavë a séggë.

Qualcunë non tènijë manchë nu sòldë e alla finë, dë lirë në mancavënë cénchë, ma i cunzëgnavë u stèss a Muscèchill.

Cóss i cuntavë e...: — Ma comm?... Non so' giòstë?

— ...Chiss hamm accutë... non në tènimm cchiò. Së në vutë sòttasópë... non ènzë manchë nu cèntèsëmë, ma non tè prèucupà... u rèstë t'u dacimë la prossëma vótë.

— Sègnurì la scècólë è fèrnutë... e vuijè mò vë në jatë...

— E va bbunë! Saijë quantë në saraijmë rëmandatë... a sèttembrë hamma èssë già qua e qualcunë t'annucë u rèstë.

U vècchijë s'agguantavë i sòlètë, prima ca sparinn purë chidd, aggèravë u carrètt e runzèlannë e maldécènn së në scévë.

...

Pécca dòpp arruavë u vècchijë cu viulinë, sunavë sólë quatt nótë e sèmpë chèdd. Chë la custodijë du strumèntë 'ntèrr s'abuscècave qualche lirë pë campà... Pë ar-rutundà, vènnijë purë i santéll.

— Sègnurì accattatèvéll i santéll... tènghe a S. Antonio, S. Mattéije, la Madonn dë Pompei. Chiss v'aiutënë a èssë promossë!

— E quantë còstënë?

— Cijénchë lire l'unë.

— Chiss së trovënë gratis nda i cchijësë dë u paisë nustë. Së i vù tè në purtamë nuijè nu sacchè...

A stu pòntë, guardannësë tórñë tórñë, chë l'ucchijë fórbë:

— Sègnurì, ijë në tènghe purë unë spècialë ca nun së tróvë facilmentë, sèmbravë ca tènijë nu tèsórë... Ijè nu S.Ciro, prutèttórë dë i viulènéstë, accussé dècijë édd, ma pë chistë, së u bbulitë, m'avite rà quènnècë lire.

— Séeeee... e chi i ténë! Hammë lassatë da dà cénchë lirë purë a Muscèchill...

A sti parolë, immèdiatamèntë, mèttevë la custodia, chiusë, a tracoll e lèntamèntë e zuppijann në pécchè, s'alluntanavë.

Mèntre camënavë, mënann i pidë a i dijëci e dijëci, sëmbravë Charlòt, cuntënuavë a sunà u viulinë.

Sarrà statë u fatt ca sè scijë alluntanann, o la trèstèzz pë non avè abbuscëcatë nintë, ma u sunë ca primë sëmbravë lagnusë, mò érë strazijantë, parìja ca sè chiangijë nu murtë.

Rè 'ntèllëggènzè mè puòijè

di Michele Cerasuolo

(da Quadretti aviglianesi)

La trattativè alla fèrè sè érè cónclusè e mò sè nè scinn, còcchija còcchija, unè ne pècchè cchiù nnantè, l'autè nu passè cchió ndrèt.

Pènzirè dèversè: u primè facijè dduijè còntè e penzavè a chè avija fa, u sècòndè scijè rusèquann e penzavè a cchidd ca l'aspèttavè.

Fóze n'attème... la zóchè allentatè... na strappatè, e u sècòndè se la squaglijavè. Tèntativè estrémè pe scapputtarséll da nu dèstinè ncèrtè!

Currènn currènn arruavè a u vòschè... la salvèzz! Accumènzavè a pèglijà spèranzè... Fòrse non tótt éra pèrdutè: putijè cuntènuà a vèdè ancorè u cijèlè sèrénè dè jurnè e stèddatè dè nòtt.

Cèrtè sè prèparavè n'èsèstènzè cchió cumplècatè; mò u mangià te l'aviva prucurà tó, non t'u putavènè l'autè, tótt i jurnè, frèttè, franchè e abbondantè... Frèchèsè! La lèbèrtà valè purè qualchè sacrèfècijè!

Pènzann pènzann, cuntènuavè a mbuscarsè, chè' la spèranzè d'alluntanarsè da còdd ca u scijè cèrcann... chiamannèlè e grèdann cumè nu paccè.

— Sè non aijnzè mò e primè dè mò fèss a tévè. T'aggia truà e tè fazz a pécca a pécca... a pastè dè sauzézz (sigh!).

Ma édd non u daciijè rèttè, anzè i gridè da na rēcchijè lè trasinnè e da n'autè l'anzinnè, e penzavè sólè a mètt quanta cchió strada érè pussébbèlè tra dè lorè. Currijè, u còrè martèddavè 'mpitt, ma non sè fèrmavè. A nu zòpènè s'abbuuèravè nè pècchè, ma pò rēpèglijavè a còrrè.

Érè passatè nè pècchè dè timpè e accumènzavè a èss cchió tranquèll. Sòtt a na

cèrzè sè rëfiatavè në pécchè e sè fèzè
n'abbunghijatè dè glijann; sarrà state ca
non ére cchió attaccatè... sarrà statè u pru-
fumè dè la lèbèrtà... cèrtè si jè ca u sapórè
érè tótt n'ata cósè.

U pènzirè, nsèstèntè, pèrò, érè sèmpè u
stèss: alluntanarsè.

Rèpèglijavè a camènà, ma non sè n'accur-
gévè ca stacijè gèrann tórè tórè, e alla
finè sè rètruavè faccia a faccia chè l'ò-
mènè, ca sóbbètè l'affèrravè pi rēcchijè e
sbuttann:

— E tó mè vulive frècà a mémè! Non u sa-
pivè ca alla finè tè truavè?

U purchè cèrcavè in tótt i modè dè
lèbbèrarsè, sapijè cchè l'aspèttavè, ma érè
inótèlè... Códè, mò, l'avijè affèrratè chè u
cudd e u tènijè strétt; sè dèbattijè, sè sfur-
zavè, ma non riuscijè a lèbbèrarsè, mèntrè u
patrunè sèntènzijavè:

— E che... tè vularriss lèbberà? No u
pènzà proprijè: RÈ 'NTÈLLÈGGÈNZÈ MÈ
PUOIJÈ FÓTTÈ, ma dè forza no: simm pa-
ra-gualè...

A sti pparolè, u pòvèrè anèmalè sè rën-
dévè còntè ca la sòrta sovè érè nda i
mmanè dè unè cchiù fèss dè édd e allorè,

rassègnatè, e móscè móscè, sè ne scévè
ngontrè... a u dèstinè!

21

Sèrijódd

di Michele Cerasuolo

Quann da zécchè lëggijë la storijë dë Pinocchijë, më fërmavë sèmpë a uardà i fëuurë stampatë.

A u capétëlë dë “U paisë dë i balòcchë” ngérë na trainèll chë dduijë ciucciaridd, chièna chjéna dë crëijaturë, guëdatë da n’òmënë, zécchè zécchè, tónn tónn e lócëdë lócëdë, chë nu baffèt finë finë e na coppëlë ncapë: l’òmënë dë bórr.

Chissà pëcchè, a còss pënzavë sèmpë quann vëdijë passà a Serijódd; anzë, qualche vóte, nda la fantasijë dë mënënn, pënzave ca lë érë fratë.

Puglièsë, vraccòtt e chë nu mustazzill finë finë e furbèsche, tënijë nu nëozijë de frótt e vërdurë, ma scije gërann purë pë i stradë dë u pajsë, vënnënn la mërcazija sòvë.

Purtavë na sciarrèt zècca zècca, tratë da nu ciucciaridd sardagnulë, zécchè zécchè, adëguatë all’altèzza sòvë...

Sopë a u chianalë... cëpòdd, nzalatë, fënócchijë, vrucchëlë e patanë... patanë assaijë... érë u mangià prëncëpalë dë i pòverë. Assëttatë a na sëddanghë, po’, che i gammë appésë, édd... SÈRIJÓDD.

Gëravë la matinë, nda l’aria frëscëchë, pë u pajsë e i gridë sujë së mësçëcavënë chë l’addórë dë i fëcazz, ch’u pëmmëdórë ap-pëna sfurnatë...

Dë virnë anzijë chë nu giaccónë córtë córtë, d’èstatë solë chë la cannuttirë.

Érë u timpë d’u: “chianë... chianë, senza fòdd!”.

La ciucciarèdd scijë sóla sóla, sënza comandë, chë nu bócsë nnante a u mósse; sapijë già cchë avija fa... rallëntavë ogni tantë e quann arruavë a nu casalinë së fërmavë ntótt e aspettavë ca s’accuglinn i fë-

mënë. Chèss, anzinnë comë sè truavënë...
chi chë la cucchiarèdd mmanë, chi chë u
pèttënë strétt pë cërcà i pëdócchijë e chi
chë na crijaturë appéna natë nda la fass.

Ére nu spëttaquëlë a vèdè comë chë na
mana sólë vërvëlavënë ogni cósë, e chëdd
ca avijë scartatë cumma Lucijë ca “non
èrënë bbónë”, sè lë pëglijavë cummmà
Nunziell, ca i truavë ”spècialë” pë èdd.

Sèriódd guardavë, fumavë, e.... ncassavë.
U baffètt s’arrèccijavë, mèntre guardavë i
fëmënë ca capavënë nda la muntagnë dë i
patanë... chi ij vulijë gròss e chi zècchë,
chi ij vulijë giallë e chi bianchë... chi nòvë e
chi no!

Édd lassavë fa, sapijë già ca ognunë, alla
finë, truavë cchè lë sèrvijë...

Rècètavë muttitt puglijsë ca pécchë sè
capèscijnnë; na cosë, pèrò, érë cumprën-
sébbëlë: quann, cantann cantann, t’azzup-
pavë, sotta lènghtë, nu: “Non vë
ammùuënatë... non vë stancatë a capà...
CA SO’ TOTT TALË E QUALË!”.

22

Da u midëchë

di Michele Cerasuolo

Da u midëchë, tótt afflëtt e prëuccupatë...

— Dottó da qualchë timpë mëglièrëmë non sèntë cchió.

— E falla mënë qua ca lë dachë n'uchiatë.

— Iè na parólë... chëdd së vrëvognë... non vólë èss détt.

— E comë hamma fa...mmm... sintë në pécchë ...mò ca vaijë a castë pruvë a parlà a quatt mètrë, po' a trè, a duijë e dòpp më vinë a rëféré.

Zë Ménchë tòrnë alla casë e tróvë zë Dia-datë in cucinë...

— Pëccënë, chë së mangë óscë?

Nëscijuna rëspòstë.

S'avvëcinë a tre mètrë

— Pëccënë, chë së mangë óscë?

Macchè!

S'avvëcinë a duijë mètrë.

— Pëccënë, chë së mangë óscë? E nintë...

S'avvëcinë quasë a i rëcchijë dë la patrónë e grëdann:

— Pëccënë, chë së mangë óscë?

La mëgliérë....

— Ma së paccë, ca gridë dë sta manérë nda i rëcchijë... e CHE CAZZ, so' quatt vótë ca të rëspònn: PASTÈ E FASULÈ!

23

Cardill

di Michele Cerasuolo

(Riesposizione dialettale, da Michele Menchise)

Cardill, u ciucciaridd dè Sèrijódd, sè nē stacijè tranquéll da fóre, attaccatè, pè non u fa alluntanà, a na cascètèdd chē quatt patanè éndè. U patrunè, nda la staddè accère a u tabacchinè dè Pètòscè, preparavè na mèsurè dè biavè da mètè éndè a u bócsè.

A nu cèrtè mumèntè passarènè quatt uagliuncidd ca scinnè sciucann chē nu pallónè fatt dè pèzz attaccatè chē nu spaghè. Na pallunatè cchiù fòrtè arruavè nda i hamm du ciucciaridd, ca, spavèntatè, dézè nu zómpè chē i hammè dè grètè e accumènzavè a corr, pèglijann u capabba-scè, verse la chijsè. Mèntre currijè, la cascètèdd, trascènatè appirsè, l'azzuppavè a i hamm e códd, spavèntatè, accèllèravè an-

córè dè cchió. Cchió currijè, cchió sè spavèntavè e cchió accèllèravè.

Sèrijódd, intantè, anzutè forè, u currijè appirsè cu sècchiétidd dè la biavè mmanè. Tótt sudatè, scija grèdann a i crèstijanè:

— Fèrmatèlè, fèrmatèlè.

Ma chidd, crèpatè dè risè, non sè putinn ammantènè.

A Cardill po':

— Hiiscè, hiiscè... firmète, firmètè, féglijè... féglijè de granda cioccè.

Ma chi tè l'avija dà, códd spavèntatè non tènijè rēcchijè pè sèntè...

Sólè nnantè a la chijsè dè la Madonn, róttè u spaghè, la cascètèdd lassavè pè ntèrr e u ciucciaridd sè calmavè e sè fèrmavè.

U pòvèrè Sèrijódd, ca sfiatavè comè nu mantècè dè fèrrarijè, róss róss, cu fazzèlètt s'assuppavè u sèdórè.

Quann s'avvēcënavë, u pëglijavë chë la capèzz e, dòpp ca lë dézë, pë u nërvusésmë, nu pimënë ncapë, chijanë chijanë, s' u purtavë a capammuntë.

L'èrèdètà

di Michele Cerasuolo

I hamm non cè scijnn cchió, ma u cèlèvridd funziunavè ancórè e la mèmmeri-jè turnava ai timpè dè primè... a chëra casarèdd alla sulagnè, zècchë ma bastèvèlè pè édd e chëra vècchiarèdd ca scijè tórne tórne, burbuttann, mèntre facijè i sèrvézijè.

Na camèrè pè u litt, na cucènèdd, nu gabènètt e la stanzè dè nnantè. A u fónn dè chèss, córè tavèlinè chë na lucè sèmpè appècciatè, purè dè jurnè, e tóttè chirè cartè ca n'avinn fatt cunzëmà gnòstrè!

Cartè dè storijè e dè canzunè, dè pruvèrbijè e dè muttitt, cartè allègrè ca tè facinn rirè e cartè amarè ca tè facinn aggrèzzèlà i ccarnè.

Cchiò nnantè, grètè la vètrinè, quatt siggè 'mpagliatè ca tè mèttinn a cuntatt c'u mónn dè da fórè. Sèggè ca accuglinn a tótt, éndè, a u calórè dè chëra bèlla stufè a

carosénè quann la vòrijè dè i Chijanè tè tagliavè i rècchjiè, e da forè, i sérè d'estate, chë i gèntè ca passavènè e s'assèttavènè. Siggè ca n'avinn accutè culè dè vicchijè... ormai murtè, ca cuntavènè... cuntavènè, e culè dè giovènè ca rèrènn rèrènn tè facinn scurdà i uaijè.

Avijè vultè bènè ai giòvènè fin dall'inizijè dè la mèssionè. Giòvènè dè la Coralè ca avijè crèatè prima, e dè la bandè doppè. Giovènè ca non lè facinn fa nu passè sènzè accompagnarlè, ca la sérè, dopp i sunatè, s'assèttavènè e lè facinn cumpagnijè, ca èrènè, sèmpè i lótèmè a scèrsènnè primè dè mènà u fèrrètt.

Giòvènè de la *Pro loco* ca l'avinn aiutatè a fa la fèstè pè u franchèbbóll dè la Cavadin, e uagliunè dè la scóla ca avinn vèstè, pè la prima vótè, comè sè scrèvijè u dialètt inzanésè, i stèss ca avinnè rēcètatè córè bènèdètt "Primè l'amórè e po' Dìjè" che avijè scatènatè nu quarantòtt.

Ognè tantè s'affacciavènè pënzirè brótt, ma sóbètè arruavènè pënzirè bèllè e rëcchè dè suddësfaزيونè.

E s'arrëcurdavè dè u primè prësèpijè, mudèrnè, chë u funtaninè ca mënavè l'acqua vérè... chë i pulëziótt sópè i mótè, l'èlicottèrè, i cartèll stradalè ca sègnalavène da na partè Bètlemmè e da n'autè, a u cuntrarijè, G,èrusalèmmè. U prësèpijè ca chirè fètëntidd, "fégljè dè lócia lòrdè", trasutè, quann non 'ngèrè nësciunè, l'avinn arruanatè gërann u funtaninè e spunzann tótt... I crëstijanè l'avinnè pëgliatè a rësate, pëcchè lórè non èrènè mai statè a San Gregorio Armeno, a Napulè, addó 'nda i prësèpijè ngèrènè purè i statuè, mudèrnè, dè Totò e dè donna Sufijè.

E po' la bandè e tòtt i rësate a Cacabòtt, a Casalasprè, a Palmirè, a córe cummèntè luntanè e chë nu puluèzz ca non s'aducchiavè nintè.

I bandéstè... uagliunè ca u vulinn bbénè vëramèntè!

Tótt fërnutè.

Mo érè cambiatè tótt 'nda chëra stanzè dè u spézijè, da cchè, comè dëcijè édd stëss, u cëlëvridd abbulavè ancórè, ma i hamm non sè n'afëdavènè cchiò. Purè qua u 'ngënuccijatorè e u tavëlinè fòrènè i primè

cósè ca vulézè, u primè pè dicè i razijónè a Crést... érè sèmpè nu prèutè, e u sècondè pè contënuà a scrivè, pè non fa sparé tótt chidd ca avije accutè, d'u mónn passatè.

Tutt summatè l'avinn trattatè bbun e don Ròcchè non sè lamëntavè.

Cèrtè... i iurnè passavènè e la matassè s'accurciavè. E chëra bënëdètta paura dè non rièscè a pubblëcà l'ótëmè lavórè u... VUCABULARIJE, na fëlafantè dè nomè in dialèttè chë la spiëgazionè vëcinè, ca sè tënijè sèmpè nzimèlè... s'u purtavè purè 'nda u litt.

E proprijè da sòtt i lënzulè, trëmèlann trëmèlann cacciavè, u jurnè ca sè érè fattè chiamà a Andréijè, corè scatafascijè dè cartè e nè i cunzëgnavè decenn:

— Sèntè ca la matass stajjè fërnènn pëgliètè sti cartè e vidè chë haija fa...

— Ma no... chèss l'haija fërnèscè chë i mmanè tóvè...

— Non è cchió pussébbèlè... Chèss iè' l'èrèdètà ca lassè ai uaglijunè... Non éijè èrèdètà dè soldè o dè pussiss ca non tènghè, ma dè... RËCURDË, e lè mëttevè mmanè u mazzucchëlè...

Quarantótt órè dòpp... non c'érè cchió.

25

Zia Grazijë

di Michele Cerasuolo

Èrè già tòtt pròntè pè u battèsëmè.

La chjiësè éré statè addubbatè e la cërèmonijè fëssatè pè i cénchë. I parintè èrènè tòtt già sópa pòstè, i zijanè, i nònònnè, u cumparè... s' aspettavè sólè a papà, mamme e u mènén, ca u stacinn prèparann.

U prèutè, don Luuéggè, stacijè già 'nda la sacrèstijè e zia Grazijè, la sacrèstanè (Zazóijè, pè l'amicè), avijè già apparècchiatè tòttè.

Èrè, chèss, na fèmnè autè sé e no nu mètrè e trèntè, tòtta pépè, azzarrèntè e dè na sèmpatija unèchë.

Prattèchë cchijó dè nu prèutè, canuscijè tòtt i funziunè. Crèsciutè 'nda na casa vècinè alla chijèsè, éré dèventatè sacrèstanè quasè pè... dèstinè.

Spéssè, 'nda i varijè cërèmonijè, soprattótt 'nda i battèsëmè, sè sustètuijè 'nda i rëspostè a i papà e mamm giòvènè ca èrènè nè pècchè 'mbranatè.

Purè córé jurnè, dòpp i prèparativè, durantè la cërèmonjè, rëspunnijè èdd, ma intantè scijè tórne tórne pè fa i varijè sèrvézi-jè. I rëspostè ormai-jè i sapijè a mèmorijè e rëspunnijè sènza prèstà attènzijónè.

Stacijè gèrann tórne tórne quann u prèutè accumènzavè chë i dumandè dè ritè. Èrènè rëvoltè a u mènén, ma, naturalmèntè, avinna rësponn i gènètórè, ca nè sapinn pècchè e nintè e allorè arruavè u rënforzè dè "Zazóijè".

— *Sei venuto per ess,ere battezzato nel nome di Dio. Diventerai un bravo cristiano obbediente agli insegnamenti del Divino.*

— *Prometti di rinunciare, da oggi al peccato?*

— *Rinuncio.*

— *Rinunci a Satana?*

— *Rinuncio.*

— *Rinunci alle opere cattive?*

— *Rinuncio.* — èrè sèmpè la sacrèstanë
ca rëspunnijë.

§

A nu cèrtë pòntë...

— *Accetti il dono di Dio?*

Zìja Grazijë, mènrë scijë tórñë tórñë,
dëstratt, non sè érë accòrtë ca érë cam-
biatë u rëgèstrë dë i dumandë e chë la
vócë cchió fòrtë d'u sòlètë, t'azzuppavë
nu:

— RINUNCIO — ca fèzë lassà a tótt
quantë.

U prèutë, a stu pòntë, në pècchë nnërvu-
sitë:

— Grà... e chë so' mënütë a fa sti
crèstianë? a passà u timpë?

Zazóijë, tòtta ròss, érë na vampë dë fuchë.

Cunéglijè e fast food (dè mastè Tòninè)

di Michele Cerasuolo

Don Gënnarinè, u farmacéstè, avijè bèsu-
gnè dè nu lavóre dè falègnamè e scévè a
truà a mastè Tòninè.

‘Nda la putéijè, érè dè virnè, sè stacijè na
magnèfècèzè!

U frèdd non sè sèntijè pè nintè; ‘ngérè na
stufè, rëcavatè da nu fóstè dè chidd ca na
vótè sè usavènè pè mètt èndè la catramè e
sèccome i tavèlèdd, i pampóglijè e i
scècardè, non mancavènè, ‘nda i ijurnatè
frèdd scije a tòtta carèchè.

Primè d’arraggiunà dè i fatt lórè, u clientè e
u maestrè parlavènè d’autè, aspèttann ca
còss fèrnijè nu sèrvézijè ca non putijè las-
sà minzè minzè.

Don Gënnarinè, intantè sè guardavè tórne
tórne, chè curiosètà e a nu cèrtè pòntè,
gèrann l’ucchijè, sè n’addunavè, purè da la

pózzè, ca ‘nda n’angulè ‘ngérè na cag-
giólè.

Éndè stacinn na dècinè dè cunéglijè, qual-
cunè cchió zécc, autè già prontè pè la ti-
jèllè. Chiss ótèmè sè vèdijè ca èrènè lèscé-
tèmè, chè nu pilè lucèntè, pulitè e bèll
léscè léscè. Erènè trattate bbun e guvèr-
natè cèrtamèntè che ròbb bbónè.

Don Gënnarinè sè rëvulgévè allora a mastè
Tòninè:

— I criscè sèmpè i cunéglijè?

— Ca sé, tantè ‘nda la caggiólè non dannè
fastédijè a nescijunè... accusé mangiamè
rròbba nòstè e sparagnamè dè scé alla
vècciarijè... la famégliè iè chiuttòstè
gròss...

— Cèrtè... ma non so’ nè pècchè fastèdi-
jusè da crèscè? ... L’haijè assést,
pulèzzà...

— Beh! në pécchè dë pacijènzë 'ngë
vólë... ma po' vénë mëglièrëmë a darmë
na manë ogni tantë.

— E pë mangijà t'haija prucurà u cibë, a sè-
condë dë la grannèzz' dë ognunë... dë la
razz... Mangënë tòtt i stèss cósë?

— E che në saccë, jë...

— Comë non u ssaijë! E non lë prëparë tó
u mangià?

— Séee, avijë ènzë paccë! No dòttó, ijë
aggë rësoltë dëvèrsamëntë...

— Ah!... E cómë?

— Ca lë dachë n'èurë appëdunë e së la
vèdënë lórë!

‘Mpa Dunatë

di Michele Cerasuolo

Érë la vëscélijë dë Natalë.

Ijë e Pënoccë stacimm sulë sulë c’u bar-rést ‘nda u cafè. Facijë nu frëddë... e la sólëtódënë, chëra sérë, sè sëntijë ancórë dë cchió.

A na cèrt’ órë dëcëdèmm dë scérnë a sèntë na mësë e accumënzamm a scënn vërsë la chijësa madrë.

L’atmosférë, ca mò non ‘ngéijë cchio’, tannë, prima du tërramótë, ‘nda u paijsë vëcchijë, abëtatë, e ch’i frëstirë ca tur-navënë pë i pë i fistë, sè sëntijë eccómë!

Strada strada, l’addórë dë i pëttëlë ca sè sfrëscinn proprijë la sérë dë la vëscélijë ‘nda l’uglijë nuvë ca sapijë në pëcchë d’a-marognëlë tē ‘nduravë u cappott... i cantalëzzë ca mëninnë da i cantinë e i vóccë ca ‘nda la nëglijatinë sè sëntinnë da fóré i

pòrtë quann passaijvë da nnantë, crëavënë na cèrtë atmufèrë.

Purë ijë, mèntre camënavë, m’accumënzaijë a sèntë chë l’anëmë cchió lëggërë.

Chianë chianë arruammë, tra na chiacchijërë e n’autë, alla chijësa ca la mësë érë appënë accumënzatë e ‘ngérë nu sacchë dë gèntë; lassammë grètë pë fa pòstë a i vëcchiarèdd ca cuntënuavënë ad arruà e në sëntijmë la mësë.

A nu cèrtë mumèntë, vëdèmm trasé a ‘mpa Dunatë.

Vascëlidd, tótt pilë, i capédd nijurë e réccë e chë na varva mèzza bianca, m’arrecurdave a cèrtë futugrafijë d’u Nègóss Hailè Sèlassié, ca avijë vëstë tanta vótë ‘nda la sèziònë dë i cumbattènt.

Furëtanë e vacantijë, la sérë scija a mangià na cósë alla cantinë. Quannë stacijë fóré, a S. Përcuchë, s’arrangiavë da sulë, ma i sé-

rè e i iurnè dè fèstè sè la dacijè ‘nda Na-
talécchijè.

Purè chèra sérè sè érè alluggiatè ddà e
mangiann mangiann avijè scambiatè la
vèscéljè pè la fèstè, pècchè sè èrè già fatt
nuvè nuvè.

U vèdèmm trasé già traballan, ma pè fur-
tunè u tragétt érè córt, pècchè nnantè non
c’èrènè pòstè pè assèttarsè; sè fèrmavè
grètè alla pòrtè e sè nè mènèvè addu sta-
cimm nuijè ca ne canuscijmm.

Alla primè ucchjiatè già capèmm ca la
sèratè avja èssè movèmentatè! Quann
s’avvècènavè, po’, n’addórè dè sfréttè e
na pózz dè mirè... e che vulivè sèntè cchió
prufumè dè ‘ncinzè...

Comè s’accustavè vulija attaccà a parlà,
ma a nu sègnè mijiè sè stézè céttè e tran-
quèllè, ma duravè pècchè.

Alla finè dè la Santa Messè, primè dè
darsè l’augórijè, cè fózè la Bènedèzionè.

U sacèrdótè, quann rēcètavè l’uffècijè, tēni-
jè nu módè dè parlà nè pècchè a
cantèlènè, e cchio’ dè qualchè vótè la ca-
dènzà sóijè tè facijè pènzà a “*I Watussi*” dè
Eduardè Vianèllè (... *Alle porte del Kiliman-
giaro... vè l’arrècurdatè?*).

Chèra sérè sèmbravè pròprijè ca cantavè
chèra canzóne quannè déssè:

— IL SIGNORE SIA CON VOI...

— ...PARAPONZI PONZI PO’! – sè n’an-
zévè grèdann a tunè córè pèddarulè dè Du-
natè, ca érè annèglijatè còmm a chè, ma
tēnijè na rēcchijè ca funziunavè na mèravé-
gliè.

Nu sèlènzijè dè tombè!

U prèutè, ca avijè ‘ntisè tótt... sè fèrmavè
e sèntènzjavè:

— *Ecco... I cretini non mancano mai!*

lè e Pènóccè fòdda fòdda u pègliamm e
nu trascènamm da fòrè... E chè, sè nè vu-
lijè ènzè?

Dè bèllè gènijè ca avija dà l’augurijè...

‘Mbrijachè sé, scustumatè no!

U vasë a u bambënidd

di Michele Cerasuolo

Érë u jurnë dë la Bèfanë e don Luéggë cëlëbravë la mæssë, cômë avija fattë pë na vitë, pë chiudë i fistë dë Natalë.

Ormaijë vècchiye, ma ancórë chë tótt u carattèrë autòrètarijë, dècémèlë purë, 'ncaz-zusë, ca tènijë quann érë giovënë, alla finë dë la funziònë dézë la bënëdëziònë. L'organë sunavë ca érë na bèllèzzë, u córë 'ntunatë, sëmbravë veramente dë angëlë e i vóccë dë i crëijaturë ca cantavënë "Tu scendi dalle stelle", të facinnë sèntë 'nda u paravisë. L'addórë d'u 'ncinzë, po' cumplètavë l'òpèrë e i crëstianë së sentinnë tóttë cchiu bbunnë e cu córë allargatë.

Pë rëspëttà l'usanzë, prima dë stupà u Bambënidd, ca èrë statë èspòstë dalla mæssë dë la Santa Nottë, ... chi vulijë, lë putija dà nu vasë.

Purë chëra vótë u prèutë, 'nda na chjiësë chijëna ca non së putija stà manchë all'alèrtë fézë l'annunzijë:

— *Chi vuole, come è usanza di santa romana chiesa, può venire a dare un bacio al Bambinello così come hanno fatto nei secoli passati i nostri antenati. La speranza è che il Divino Pargolo ci porti, più che fortuna e ricchezza, serenità e amore. L'unica cosa che raccomando, siccome la statuetta è antica e un po' malandata, accostatevi con delicatezza. Prima vengano gli innocenti, i bambini, poi gli adulti e infine i vecchietti, come me, che sono un po' più lenti...*

'Nda n'atmosfèrë dë grandë partècëpaziònë, sfèlarënë i crëiaturë pë bacià u pèduzz, dëlëcatamëntë, pècchè u prèutë trëmëljavë në pécchè e Gesù bambinë rëschiavë de cadèrlë da mmanë.

Dòpp i fègliaridd arruarënë i grann, educatamëntë a coppië e ognunë fézë u duvéré suijë e tótt stacijë scènn léscë.

Alla finè arruavè u tórne dè i vècchiarèdd, anzè i vècchiarèdd, ca dè masquèlè pècchë' ngè n'èrènè. Lórè, comè dècìjè spéssè u prèutè stèssè, s' avinn tótt scurdatè la via dè la chijèsè, ma non chèddè dè la cantinè dè Maria La Vacca o d'u cérquèlè.

I fèmnè, o non avinn 'ntisè u cumandè, o pècchè adoratricè fèrvèntè, tra na gramènatè dè pitt e n'orazionè accumènzarènè ad arruà non tanta chianè chianè, e sènza òrdènè, comè na mòrrè dè pèquèrè. Chi arruavè, po', da nu vasè, nè daciye trè o quatt e non sè staccavè cchiò da u Bambinè. Sè sapè comm so' i vicchijè: pènzèn ca chidd ca fann èijè sèmpè l'utèmè att...

— Chissà sè all'annè ca vénè simè ancorè vivè! — eijè u pènzirè prèncèpalè.

A nu cèrtè mumèntè, o pècchè qualcunè pèrdijè timpè, o pècchè qualchè autè non s'arracavè e scijè chijanè chijanè, s'am-massarènè e chidd dè grètè accumènzarènè a vuttà nè pècchè e u Bambènnidd s'abbuscècave cchiò dè qualchè 'ntranculijamintè.

Parècchije vótè fózè sòpè a u pòntè dè fa nu vulè; u prèute ca sè n'accurgèvè accumènzavè a raccumandà, primè in italianè:

— *Piano, piano!*

Po' in dialèt:

— Facitè chianè... facitè chianè! — Ma érè tóttè inótèlè.

Mèntre rēpētijè sti parólè, a nu cèrtè mumèntè, na scatapèntè cchiù fortè vuttavè na vècchiarèdd ca stacijè quasè pè druparsè; nda u movèment ca chèssè fèzè pè ammantènèrsè, s'appuggiavè a u vrazz dè don Luéggè, ca già pècchè s'arracavè pè fatt suijè.

Comè fózè, comè non fózè u Bambènnidd pègliavè u vulè, azzuppavè 'ntèrrè e sè fèzè a cintè mèsèquèlè.

I vècchiarèdd ca stacinn cchio' nnantè e avinn vèstè tótt, avvèlètè, sè fèrmarènè e battènnèsè u pitt 'mploravènè mèsèrècordijè, mèntre pènzavènè già a i dèsgrazijè ca avinnè capètà a sèguètè dè còrè malè sègnè.

U prèutè mizz adduluratè, ma, dè cchió, 'ncazzate, lassavè cèttè e fèrmè; cè fózè nu mumèntè dè 'mbarazzè, ma sè rēpēgliavè sòbètè e murmuravè, sòtta lènghe:

— E mo'ca l'avitè rótt... vasatèvè a còssè! lè mè fèrmè qua pè... rèlèggiósè rēspètt...

29

U scruccónë

di Michele Cerasuolo

Mast 'Cicidd, na vitë chë nu martidd mmanë, nnantë a n'ancódënë, a stërnescë umërë e a fërrà cióccë.

'Ndinghë e 'ndanghë, la sënfunijë sëguijë nu rétmë prëcisë, 'nda la fërrarijë a u custë dë la Cavaddinë.

Quann appuggiavë u firr, ancórë cucëntë, e u rëbattijë, sópë i zucchëlë dë nu mulë, sëmbravë nu chërórghë. Tótt pëglijatë da u lavórë non sëntijë cchiò manchë la pózzë dë l'ognë arsë ca a tótt facië storcë u nasë...

Po' dë còlpë sparèrënë cióccë e umërë e u mēstirë d'u fërrarë përdévë dë 'mpurtanzë. Non èrëmë cchió nu paisë dë furëtanë, mò èrëmë tótt cëvilë: érë arruatë u...

PRUGRÈSS, e édd fózë custrëtt a scérsënn na dëcina d'ann in Gèrmanjë pë putë trà nnantë na faméglië dë quatt féglië,

guadagnarsë na pënzijónë dëcëntë, e spërà dë campà na bbóna vëcchiaijë.

E chëss mo' érë arruatë ma... i mmanë trëmëlavënë në pëcchë e u cëlëvrid, jurnë dopp jurnë, s' annëglijavë.

'Nda la casarëdd dë dóijë stanzë e u cëss, sulë, chë la mēgliérë, facië qualche sër-vëzióccë e aspëttavë u mēzzijurnë.

Quann non c'érë proprijë nintë da fa, na stózz dë panë chë nu pëmmédórë sópë, nu prëdd, nu chëlòmërë, a sècòndë u timpë, së l' aggangavë, mētrë scijë casa casa.

Da la cucinë a la camërë da lètt, da la camëra da lètt a la cucinë, códd érë u tragëtt.

'Nda la stanzë d'u litt passavë, cuntënua-mëntë, da nnantë a la ciuffënirë. Avijë përsë la cugnëzióne e fòrsë nòn sapijë cchiò manchë addó së truuavë.

Na cósè érè cèrtè... 'ncuntravè sèmpè crèstian, quann passavè da nnantè a u spècchijè, e lè sèmbrevè na cósà ggióste salutà.

'Ngè nn'érè, pò, unè comè a édd, la stèssè altèzze, nu mètrè e cènquantè, cchió o ménè, nè pécca rëbóste, sèmpè chë na còppèlè 'ncapè, virnè e estatè, ca sè 'ncrucjavè spéss... érè dëvèntatè quasè n'amiche e, purè sè non sè parlavènè mai, quann u vèdijè sè sèntijè'nduvérè dè salutarlè.

— Salute...

— Bòngiòrnè...

— Carè...

Purè còdd u rëspunnijè chë i stèss parole e 'nda u stèss mumèntè suijè... sè truavè sèmpè pròntè.

Èrè dëvèntatè, quasè dè famégliè e i primè timpè sè l'aspèttavè dè 'ncuntrarlè... pè salutarlè.

Nu jurnè, pèrò, u cëlèvridd avézè na botta pusètivè: — a vótè succédè — pëgliavè a funziunà nè pécche e tann sè rëndévè còntè ca stacijè 'nda la casa sóvè.

Camënavè chë nu féglijè ca l'ammantènijè nè pécchè e trasévè, chë nu cachì alla vainéglijè mmanè, 'nda la stanzè d'u litt.

Vèdévè u sòlètè crèstianè ca mangiavè, pure édd, nu cachì...

Lè mënèvè nu suspètt... eh, no! La pënzi-jonè érè sólè la sóvè, e non sè tuccavè! Èrè na mësèrijè e non la putijè spartè chë nèscijunè!

Allórè, ncazzatè, vutatè alla vījè d' u fégliè, sbuttavè:

— E stu capè dè cazz staijè sèmpè qua a mangià!

30

Tatuccidd (*dë Mëchéle L...*)

di Michele Cerasuolo

Tatuccidd, u manualë, chë la lènghe non éré dë la qualë, tènijë nu dëfett a parlà: usavë spéss la T invécë de l'aute lèttërë, la R..., la S..., la C...

Nu jurnë u maestrë:

— Tatóóó, va addù i mònëchë e fatt dà u martidd ca n'hamm scurdatë dë pëglià ai-jërë...

— Tóbbëtë, u mà...

Arruatë a u cummëntë, alla monëchë ca mënëvë ad apré:

— Tuóra, ha tétt u mà: tamm u mattidd ca n'hamme ttuddatë aijër (*sorella, ha detto il mastro: dammi il martello che abbiamo dimenticato ieri*).

La monechë:

— *Donato che dici?*

— Tuóra, ha tétt u mà: tamm u mattidd ca n'hammë ttuddatë aijër...

La monëchë accumënzavë a pëglià góste e pë sfóttëlë në pécchë:

— *Donato che dici? Non capisco!*

E pë la tèrza vótë:

— Tuóra, ha tétt u mà: tamm u mattidd ca n'hammë ttuddatë aijër...

E qua rësatë a murtë... po':

— *Suor Francesca*, — chiamavë a n'autë
— *vieni a sentire che dice Donato.*

Tòtt e ddóijë, rëvòlte a u uagliónë, chë na rësëchëdd sòtt i baff:

— *Donato fai sentire... che vuoi?*

— Tuóraaaa... U TAZZZZ!

— *GESU'MMIO!*

Stavótě la “Tuóra” avìjě capitě a u vulě...

31

U cérquëlë dë Pagnòtt

di Michele Cerasuolo

Së sèntijë... érë 'nda l'aria, d'altra partë, u pèrijodë érë códd!

Na bèlla matinë la nutéziyë:

— Craijë arrivë!

U ijurnë appirsë, vëcinë alla véll, tòtt aspèttaijmë, e quann cumparévë, a i grótt dë S. Vëlasë, u prime camijë, partévë, chë i gridë... nu battëmanë.

Chianë chianë sfëlarënë tanta rancasciunë, camijë e pustalë, rësëduatë dë guërre, ca së scèrënë a piazzà a u solètë postë... sópë a i Chian, proprijë a u custë dë la Chijësë dë la Madonn.

Èrë fënalmentë arruatë u CÈRQUÈLÈ!

Èrë nu spëttaquëlë già stà a guardà, quann muntavënë u tëndónë o mëtinn i sèdìlë. Tòtt fatëavënë, masquëlë, fëmënë, grann,

zécchë, ménë i nëmalë, quatt cavadd e qualchë canë, naturalmentë, ca cuntunuavënë tranquèllamentë a mastecà; d'altra partë èrënë... artéstë dë cérquëlë!

Pë u pajsë nustë érë nu dëvèrtèmentë, pë grann e zécc. Scé a u cérquëlë, ca non érë l'unëca formë dë spëttaquëlë — tènimm già u cénëmë dë Cëccaridd — érë n'ata acasionë pë passà u timpë e vèdè la famëglijë; purë i mammërë, ca non anzinn maijë, finalmentë tòtt 'nzimëlë.

Tra nëmalë, acrobètë, sciuculirë e comëcë, tòtt së dëvèrtinn... ognunë, naturalmentë, apprëzzavë u nómërë ca lë piacijë de cchió...

'Nda u dëvèrtèment, ogni tantë, pèrò, succèdijë purë qualchë cósë ca non tènijë nintë a che fa c'u spëttaquëlë.

Na sérë vèditt a mamm ca tènijë l'ucchijë në pécca ómèdë quann fèzë u nómërë... Clotilde.

Ère, chèss, na mènènnedd, dè na dècinè d' ann, tòtt 'òssèrè, chë nu stumachécchi-jë ca sè nè trasijë éndè e lè putivè cuntà d'ussèrèdd a unè a unè. Sè chijécavè in duijè, s'atturcègliavè comm a na sèrpè, chë la capè ca l'anzijè da mminzè a i hammè, totta 'ngravugliatè... érè na cuntur-siunéstè. Mamm la guardavè che na faccia tréstè e la sèntitt dè dicè:

— Chissà comè la maltrattènè a chèra fègliarèdd...

Forsè lè passavè pè la capè la fèurè dè Cosètt dè i Misèrabbèlè, ca avimm vèstè timpè primè a u cénèmè.

Vèdè na mènènn ca a chèr'età, chë nu curpècidd ca facijè pénè, fatèavè, lè facijè pènzà a custrèzzionè, mazzatè e dèsciunè.

Pè fèrtunè anzévè sobbètè dopp... Vècinz, u nanett, ca èrè u bèniaminè dè tòtt i crèijaturè, ma facijè rirè purè i grann. Sè strumèlavè pè 'ntèrr, scijè mèttènn sgambitt e rëpètijè, cuntènuamèntè na frasè dèvèntatè, po', famósè tra i uagliuncidd dè Jènzàn:

— *Tu non sei capEceeee. Tu non sei capE-ceeeeeee...*

Ma la cosè ca facijè dèvèntà còrè cérquèlè dèvèrsè da l'autè, èrè ca alla finè non c'érè

la comèchè fènalè. A u pòstè suijè sè rēcètavènè cèrtè storijè popolarè ca mo' nèscijunè s'arrècòrdè cchió. La gèntè scijè purè pè chidd.

Na sérè èrè la *Cieca di Sorrento*, n'autè *i Figli di nessuno*, n'autè ancorè la *Muta di Portici* e tanti altri... uno dèvèrsè dall'autè pe ognè sérè... facinn, comunque, tòtt chiangè.

Pagnòtt un capècomèchè, e 'mprèsarijè d'u cérquèlè, avija èssè nu crèstian ntèllèggèntè e purè struijtè.

Èdd e nu fratè, ca fatèavè 'nzimèlè, avinn prèparatè tra i fènalè purè na Cavallèria rusticana.

Na sérè, l'arrècòrdè ancorè óscè, a dèstanzè dè tantè ann, rēcètarènè proprijè sta storijè.

Pagnòtt, vèstutè da trainirè, còppèlè 'ncapè, nu scrusciacchijè mmanè e nu manèchè dè curtidd ca l'anzijè da 'nda la sciarpè ca l'abbrazzavè i rrinè, èrè *Alfio*, e u fratè, cchiò giovènè, sènza panzè, chë nu parè dè cauzunè alla zuarr e nu fèz 'ncapè, da bèrsaglijrè, érè *cumparè Turidd*.

Chèra sérè rēcètarènè na mèravéglijè!

Dë tótt u drammm, códd ca la ggèntë ap-
prëzzavë dë cchió, fózë la scéna fënalë d'u
duèll rustëcanë.

Tótt stacinn attintë, a sènte e a guardà...
non abbulavë na moschë. 'Nda l'attëmë
prëncëpalë d'u duèll, quann Alfio, dopp na
schëvatë, 'nzaccavë u curtidd 'nda la
panzë dë Turidd, calavë u sëlënzijë,
s'avvërtëvë... na suspënzijónë...

Sólë na vocë sulëtarijë së spannëvë 'nda
l'arijë:

— Dall! Dall, a córë fëtëntónë! ...Accussé
së 'mpare!

Darsë da fa

di Michele Cerasuolo

(a pròpòsetë dë... BUSTE ARANCIONE)

Giuanninë stacìje mminzë alla chijazz e sè guardavë tótt u muvèmentë dë la fèstë: erë ormaijë timpë dë allëgrijë e sè rëspëravë n'arja dëvèrsë.

Gërannësë, sè truavë nnantë a Roc-chëcidd, arruatë frëscëchë frëscëchë da u nord, ca sóbètë lë fëzë l'augórijë e attac-cavë bëttónë.

— Augórije 'mpa Giuà!

— Grazijë, grazijë assaijë e parimèntë purë a tévë, Rò. Staijë già qua?

— Ca sé... Aggë saputë ca haijë cambijatë attëvètà, non faijë cchió u falëgnamë...

— ...Séee: aggë avutë n'occasionë e më so mmënatë; iè da pëcchë... ma l'avitë già saputë purë ddà mmòntë?

— Eeeeeh! A Malnatë simë cchiò inzanisë ca lumbardë e i furciarulë non manchënë cèrtë purë ddà. Ma pëcchë l'hai fatt? T'è cunvënutë?

— Hamm azzardatë...

— E cóme vaijë l'attëvètà?

— Eh! cumparë mije non u saccë ancorë... iè sóbbëtë... dë sti timpë... përijòdë murtë...

— Azzz! Allorë t'è sciutë bbónë. U carrë fónëbrë funzijónë...

— Ma chë iè capitë... non hammë fatt quasë nintë. Auann iè statë n'annatë dë bbóna salutë pë tótt i vicchijë; sèembrë quasë ca volënë fa nu stridë all'INPS!

— Ah... séeee! Però, purë vuijë v'avissëva dà na mòss...

— E che hamma fa? L'hamm' accidë i crëstianë?

— No, no! V'avissëvë sólë mudërnëzzà në
pécchë, comë fann ammòntë...

— ?

— Avità dà na spéntë, avità fa qualche pro-
mozziónë...

— ?

— Putarrissëvë fa i saldi còmë alla Standa:
ccattë dduijë e paghë unë; chi së prënotë
sòbbëtë o, chi pruuèdë 'nda l'ann, avë u
scòntë dë u quarantë pë cìntë... per
esèmpië. Beh! Fammënë scé, aggija fa an-
corë l'augórijë a z' Cuncètt...

Giuanninë, sulë sulë, mminzë a la piazz...
së grattavë 'ncapë.

Véntëquatt o quarantaduijè

di Michele Cerasuolo

Don Savèrijè facijè da na vitè u sègretarijè cumunalè, tènenn u tèmónè dè u cumunè e frènànn cèrtè sparatè dè i cunsèglire, ca sènza sapè dè legge e dè scrivè, vulinn fa cósè ca la lèggè non cunsèntijè.

La prufèssionè lè piacijè, u stèpèndijè érè bbunè e édd sè érè pututè pèrmèttè dè mantènè e fa studià tòtt i fégljè. Avijè fatèatè sèmp chè piacèrè... cèrtè l'otèmè ann, cu passà dè u timpè, la stanchèzzè s'accumènzavè a sèntè dè cchiò e po chirè fètintè dè Romè ca tè sfurnavènè ogni ijurnè liggè novè ca érè purè dèffécèlè da capé.

Cèrtè votè passavè i jurnatè sanè pè dècèfrà cchè vulinn dicè i ccartè.

Ormaijè s'avvècènavè u timpè dè rètrarsè in pènzijòne e gódèsè la vècchiaijè, ma intantè cuntènuavè a trà nnantè.

Corè ijurnè facijè nu caudè, nonostante fosse tòtt 'apirtè, e u mèntónè dè scartoffijè sòpè alla scrèvanijè u cumègliavè minzè.

Stacijè prèparann tanta ducumèntè primè dè scé in fèrijè; vulijè sèstèmà tòtt, i cèrcularè, i cartè pè non fa aspèttà (scrupulusè com'érè) a sèttembrè a chi avijè avè soldè da u cumunè.

A nu cèrtè mumèntè lè capètavè 'mmanè na dètèrmènè *“Compènso per lavori di sistemazione strada Capodacqua, progettista ingegnèrè Triane, importo L. 850.000”*.

Accumènzavè a prèparà tòtt... u nómè, l'importè, u 'ndèrézz, ma sè n'addunavè ca mancavè u nómèrè cévèchè, putijè pur non mèttèrlè, ma, prècisè comè érè, sè fèzè chiamà a Dunatè, l'uscirè.

Cossè érè n'omènè zècchènidd e tòtt òssèrè.

Alla scólè pècchè érè sciutè, pècchè i uagliuncidd puuèridd mèninn mannatè a pa-

trunë, a pascë i pèquërë, accóssé abbu-
scëcavënë qualcosë pë la faméglijë e so-
pratótt érë na vocchè dë ménë nnantë alla
spasë.

Avijë fattë tre vóte la primë e në pécchè dë
la sècondë “alimentare” e po’ érë statë
mannatë a pascë: chë i lèttërë e i nómërë
pécchè scijë d’accordë!

Da giovenë avijë fatt u spazzinë, érë nu po-
stë sècurë e cu nu stëpëndijë féss, ma alla
vëcchiaijë në pécchè pë colpë dë i réu-
matésmë fortë, ca u bluccavënë, në péc-
chè in consëdërazionë dë l’età... nu
sënëchè dëcëdévë dë luarlë dalla stradë e
passarlë a uscìërë, accussë stacijë a u
fréschë d’estatë e a u caudë dë virnë.....

Quann cossë arruavë, tuppëlavë e trasévë:

— Sègrètà m’avitë fatt chiamà?

— *Sì! Donato fammi un favore, visto che è
qua vicino, vammi a vedere il numero di ca-
sa dell’ingegnere Triane.*

— Sóbbëtë, sègrètà! — e së në scévë.

Dopp cénchë mënütë turnavë.

— *L’hai già fatto il servizio? Hai fatto presto,
bravo!*

— Sègrètà... u nómërë éijë: a ‘nchianà 24,
e a scènne 42; mo vëditë vuijë com...

— Madò! Agghijë capitë – rëspunnévë,
grattannësë ‘ncapë, don Savèrijë.

Arruavë sobbëtë a n’ata dëtërmën... azi-
jonë; quann scapëlavë... passavë édd a
vèdè!

34

U dëlórë piacèvëlë

di Michele Cerasuolo

Z' Catarnóccë érë unë di chërë fëmënë dë na vótë, fatëatricë e 'nséstë.

Erë unë ca, rërënn rërënn, chë na battutë tè 'ntacciavë: non tènijë pilë sopë a la lènghe.

Chë na morrë dë fégljè e nu maritë, z' Giuann, farsónë comë a èdd, ai qualë non lë facijë mancà nintë, érë sèmpë 'mpëcciatë dë manë e dë lènghe e, 'nda u casalinë, u furcijà chë l'amica sóvë, zia Annë, ca abëtavë accérë, érë normalë, sia quann appëccjavënë u fuchë pë cantà la storijë dë Sant Rocchë, ca la sérë assëttatë a u frëscëchë.

D'èstatë, po', ca i pórtë, ch'i pannitt nnantë, èrënë apèrtë, i chiacchijërë, da nu latë all'autë dë la stradë, non mancavënë mai, tantë ca z'Giuann grëdavë, rërënn:

— E vidë së la fërnescë dë attëscià chë chëra hattarëdd.

Tra i cosë ca sapijë fa... sëstëmavë i vrazzë sgramëddatë.

Quann ijë érë zécchë, ogn'ë tantë m'auzavë chë nu vrazzë o nu pédë ca më facijë malë. Mammë, ngiuppënatë, chë trè fégljè, e ca pécchë në capëscijë, më sëbbéjavë sobëtë da èdd... i midëcë non së trattavënë tantë facëlmëntë, a chirë timpë.

Ije, në pécchë prëoccupatë, sapijë già ca m'avija fa malë, m'abbijavë.

Quann më vëdijë apprësëntà...

— Chë tè facë malë oscë, chë ië succiss...

— Eh! Stamatinë më so auzatë chë nu vrazzë ca non u pozzë manchë tuccà!

— Mo! Vëdimë... e mèntrë guardavë e tuc-
cavë accumënzavë chë na chiacchiarèdd.
Tann érë malë sègnë... t'avìje fa malë!

— Uagliò la zitë chè tè dicë?

— Non në tènghë zitë...

— Séeeeeee! L'ahja cuntà a i fèss! Nu ua-
gliónë giovënë chë chirë ucchijë e chëra
varva nijurë cha iè na bèllèzz, ije allora pur-
tavë, èffèttivamèntë, 'mpaccë, quatt
pëlëcidd nijurë... non tènë na zitë! Ma
dëmmë la vërètà... la staijë appirsë e sè
facë a trà la cauzèt, la mënghiarilë! O sè
to' ca vu fa u tustë... e faijë bbunë, sintë a
mémë, accusé vidë comë tè corrë ap-
pirsë èdd...

— Z' Catarì ijë stachë a Salèrnë a studià...

— A Salèrnë? Ddà staijë u marë?

Mmmmmm! Chissà quanta ciucciarèddë
mènz 'ncurnul tè vidë tórne tórne...

Intantë contënuavë a fatëa chë i manë e ac-
cumënzavë a fa në pécca malë.

A u fënalë ie scëcamavë...

— Ahi, ahi! Më facë malë!

— No! Pinzë alla zitë, turnavë arrètë a u ra-
giunamèntë dë primë, ca tè sintë mègli-
jë.... arriscë n'atu pécchë.

Quann calavë la bottë fënalë ca, chë u
vrazzë tèrciutë, vëdivë i stèll...

— Mado' chë malë!

— Eh séeeee! Ma dé la vërètà, dàijë... éijë
nu DËLORË PIACÈVÈLË!

A stu póntë i lacrëmë, anzutë pë u dëlorë
fortë, sè mmëscëcavënë chë na rësatë e
sè sè truavë a trasé qualcunë, comë
mënëmë, non canuscënn i fatt, putijë
pënzà dë sta 'prësënzë dë nu paccë.

La vianóvë

di Michele Cerasuolo

La guèrrë érë appénë fèrnutë e l'Italia chianë chianë accumënzavë ad auzà la capë.

S'accumënzavënë ad apré frabbëchë, a cu-struué casërë e i primë camijë, rëséduuatë dë guèrrë accumanzavënë a cèrculà.

Së purtavënë i gèntë fórë; viaggiavënë i materiali e 'ngë vulinnë stradë sèmpë cchiò larghë, grètt, e comodë.

Nu sacchë dë 'mpiègatë gëravënë pë fa rëlijëvë, squadrà e studià tragétt. Qualchë maijépp n'apprufëttavë pë mbrusà e trà fórë la jurnatë.

Albèrtë, grétt e dësténtë, nu ijurne s'ap-prësëntavë chë Gëgginë nnantë a na massarijë.

Chë nu méllëccintë pulitë e lócëdë, quann scënnëvë dèzë ordënë a l'assëstèntë dë piazzà i machënarijë e accumënzà a fa i rëlijvë. Édd dacijë ordënë addù s'avija mètتë e comë avija gërà tornë tornë.

U cuntadinë, da éndë a la casë, sèntènn dë parlà, anzévë e së truavë dë frontë nu crëstianë cu vëstitë èlègantë, la cammisa bianca, la scòll e u fazzëlètt du stèss chëlórë 'nda u taschinë, ca së pulëzzavë, chë na pëzz, nu parë dë scarpë nówë e lócëdë e n'autë chë nu trèppidë ca avija piazzatë proprijë accérë alla massarija, e s'avvëcënavë...

— Chë succédë?

— *Buongiorno... lei è il padrone del terreno?*

— Ca sé!

— *Io sono un ingegnere del Genio civile e sono stato mandato qui, non siete stato avvisato del mio arrivo?*

— Ca no!

— *Come non avete ricevuto una lettera qualche tempo fa?*

— Gnarnò, ije non aggè rēcēvutē nintē... i féglijē mījē stannē tótt qua... chi m'avija scrivē? E po' non saccē manchē lèggē! lè succiss qualcósē?

— *No! No! Era una lettera che preannunciava la mia venuta..... ma non avete ricevuto proprio nulla?*

— Nónéëë!

— *Ah! Sta benedetta posta ... ma non funziona proprio niente in questa nazione... Gigino, — rēvòltē all'assēstèntē — gira un po' più a sinistra e vedi pure l'altimetria... Io sono stato mandato, dicevo, a fare rilievi che di qua deve passare una strada importante per andare a Bari... una strada larga e dritta.*

— E avà passa proprijē da qua?

— *Stiamo appunto controllando — rēvòltē all'assēstèntē, ca 'ntantē avijē fērnutē — e allora?*

— Ngègnì, passē proprijē in dērēzijone dē la massarija... bēsognē abbattē nu spéquèlè...

— U cchè? — Ntērvēnévè u contadinè...

— *Eh! Signore mi dispiace ma è così... comunque non si preoccupi le saranno offerte soldi a ristoro, le saranno rimborsati tutti i danni fino all'ultimo centesimo e rinforzato quello che resta della casa... se non crolla tutta, la vedo un po' malmèssa, nell'esecuzione dei lavori...*

— ...Chē rēstorē e rēstorantē... qua non sē tocchè nintē...

— *Signore, la informo che non le conviene opporsi; se adesso vado via, arriverà qualcun altro accompagnato dalla legge.*

— Oh Madonna méijē dē Matrègrazijē, o cōrē dē Giasó, mē vultē proprijē arruanà, 'nda cōrē spéquèlè staije la stadd dē i pèquèrē e ijē chē chèdd campè...

— *Signore, lei ha tutta la ragione di questo mondo, ma non possiamo opporci al progresso...*

— Oh mamma santéssēmē... ngègnì, ma non sē póte dēvià sta caz..., scusatē, dē stradē?

N' attēmē dē pausē, la manē 'mpròntē, u bēcchē all'arijē e d'occhièrē achijusē: i grandē dēcēsiónē volènē pēnzirē pēsantē...

— *Gigino, gira sul lato destro...*

— ...Ngëgnì, ngéijë u uaddónë!

— *Allora da quel lato la faccenda si complica... c'è da fare un ponte e spendere molto di più, non credo che in ufficio lo accetteranno; del resto prima di rovinare qualcuno bisogna pur riflettere mille volte!*

— Ngëgnì, pë favorë, '— ntërvënëvë u pëcurarë — cërcatë d'aiutarmë!

Po', vutatë alla viji dë la mëglière:

— Giuannèee... pëglijë chirë duijë ainëcidd e mittëlë 'nda la vëtturë d'u 'ngëgnirë.

La mëglijërë èsëguèvë. Gëgginë, 'ntantë, avijë già... apirtë u cofënë.

— Ngëgnì, më raccumandë!

— *Non so cosa potrò fare, ma non vi preoccupate, mi impegnerò! La proprietà privata è sacra e io farò l'impossibile per salvaguardarla. Troveremo una soluzione! Arrivederci e grazie per il pensiero.*

U povërë pëcurarë lassavë dëstrótt.
Contënuavë a fa i sërvézijë suijë chë u córë 'mpitt e l'ucchijë spatantatë. Ancórë vëdijë spuntà i camijë e l'opèraijë chë palë e pichë.

Passavë u primë ann e nintë, po' u sècondë, u tèrzë... u quartë, e u vëcchijë së cunvëncévë ca putijë muré cuntëntë.

'Mpattë, dòpp na dëcina d'annë ca non succëdëvë nintë, së në scëvë cunzulatë alla casë d'u Padrë.

Passavënë l'annë, ormaijë në so quasë sët-tantë, e dë stradë non s' è vëstë manchë l'ombrë, nè chë u pòntë e né senza pòntë...!

U vëcchijë, da ddà ssópë, starà ancorë bënëdëcënnë i dduijë ainëciddë datë a u 'Ngëgnirë!

Finè all'ótëmë... (dë Mast' Toninë)

di Michele Cerasuolo

Stisè 'nda u litt, ormaiè éra chiarè ca non sè sarèbb auzatè cchió. A u prëncèpijè sè parlavè dë qualchè jurnè, po' dë sèttëmanè ma, manè manè ca passavè u timpè, sè érè capitè ca l'acquè non éra nètt.

— U Patratèrnè na votè tè facè, rëpètijè sèmpè, po' pujè sólè mètt pèzz e funnill, ma non turnè cchió comè a prime... spècialmèntè quann sè arruatè alla uttantinè.

Canióccè ormai sè érè fatt capacè ca avija turnà alla casa dë u Padrè.

Cèrcavè dë trà nnantè, sènza dà fastédijè alla patróna e a chèra pëccënènn lassate, 'nda la casè, vacantijè.

Dë mangià, mangiavè, pécchè, ma u cèlèvridd appëcciavè ancórè. Anzè érè pro-

prijè còss ca u sustènijè chë i rëcurdè dë la vita passatè.

In giòvèntó avijè avutè dduijè sólè amorè... Giuuanninë (la mēgliérè) e u partitè dë BAFFÓNÈ, ma forsè u cchiù 'mpurtantè èrè statè còss.

U rëfèrènddum pè la rëpóbblichè, la lott pè i ttirr, la campagnè pè l'èlèziònè dë u sënatorè... quanta battaglijè avijè fattè, chë 'mpa Rocchè, u cugginè Giuann e tótt a l'autè cumpagnè.

I curtéijè, chë la bandira 'ncudd... nnanta nantè, sè l' 'arrëcurdavè tótt quantè, i vutaziunè, i cuméziijè, l'altoparlantè, i gridè, i rëchiéstè mènzè in italianè e mènzè 'ndialètt dë Chëlinè Cacassótt:

— Vulimè quello che ci attòcca!

Tótt fèrnutè!

U corè però battijè ancórè, e sèmpè a sënëstrè. La capè érè sèmpè chëdd.

Mò, ‘nda nu fónnè dè litt, non putijè fa granchè.... nu mumèntè na cósè la putijè fa ancórè!

Chiamavè alla mègliérè :

— Pèccènè vinè qua!

— Chè éjè succiss?

— Ahja scé a farmè la tèssèrè a u partitè, ca mò iè timpè... primè ca scaténè ‘ntótt...

— Ma cchè ddicè! Quantè nè vajè pènzann mo’... pinzè a stà bbunè... mo ca t’ahauzè vaijè tó stèss, chè i hammè tóvè.

— No no! Non sarrà cchió pussébbèlè, ha-ja scé tó... e sóbbètè.

— E va bbunè... cchiù tardè, mò ca ènzè vachè da ‘mpa Rocchè u sègrètarije, lè dachè i soldè e tè la fazz fà... accusé tè sintè cchió tranquèll.

— No, no! Stavótè non ahia scé addù ‘mpa Rocchè, alla sèziònè dè i Compagnè, ma a chèdd dè la DÈMOCRAZIJE CRÈSTIANÈ.

— ?... Chè iè détt? Tè sè ‘mbrugliatè ? e sè guardarènè ‘mpacce, mamm e fégliè:

— Non iè cchió èdd – pènzarènè.

— No no! Non mè guardatè accusé ca u cèlèvridd miji funzionè ancórè... avitè ca-

pità bbunè avità scé alla sèzijònè dè la D.C.

— E pècchè?

— Accussé, mo ca mè nè partè... rëgèstrènè UNÈ dè ménè... a lórè!

La sòrtè dè Natalóccè

di Michele Cerasuolo

Èrè cchió dè n'ann ca sè truavè all'Amè-rèchë.

I ccósè scinn bbónë, u lavórë lè piacìjè e sè guadagnavè purè bbunë.

Luuatè qualchè cósè pè i vézzijè, u rèstè dè u stèpèndijè u mannavè all'Italia.

U pènzirè érè sèmpè còdd dè rètrarsè, farsè na casè e, cuntunuann u mèstirè dè falègnamè, spusarsè a Caitanèlla sóvè.

A Brucculinè non sè stacìjè malè, 'ngérënë nu sacchè dè talianè, qualcunè bbunè. qualcunè nè pécca marijulè, ma tótt summatè nèsciunè tè dacìjè fastédijè.

Sè èrè fatt purè qualche amichè e manè manè ca accumènzavè a mastècà nè pècchè dè 'nglésè, sè truavè purè a cummatt chè qualchè frèstirè.

Chèra sérè dè u 29 giògnè d' u 1933, po', èrè partècularè...

I Talianè érënë parècchijè muntatè... Carnè-rè avijè vèntè u tètèlè mundialè dè puggèlatè.

Cè fózè fèsta grann, mèntre sè sèntijè la radiè, 'nda u cafè dè u napulètanè; qualcunè sparavè purè chè la pèstólè, all'ariè, 'nda na strèttèlè.

Intantè, vivè tó e vivè jè, Natalóccè, nè pècchè 'mbrèijachè, érè chiuttòstè allègrè.

A na cèrt'orè s'avija rètrà e chianè chianè s'abbijavè chè nu cumpagnè calabbrésè ca facìjè la stèssa stradè.

Scènn scènn scèmèijavè nè pècchè, dè-strè... sènéstrè... gancè. Quasè quasè, purè traballano nè pècchè sópè i hamm, sè sèntijè èdd u campiónè.

Mèntre facijë tòtt sti mòss, gëratë l'angólë së truavë nnantë nu crëstianë nijure nijure ca scijë pë i fatt suijë.

Lë mënëvë spuntanëe fa na mòss dë bòxë, ma códd pënzann a n'u 'mbriachë ca lë vu-lijë dà fastédijë, mèntre u calabbrësë non facijë 'ntimpë a spijëgarlë e fërmarlë... fézë partë nu crësómëlë ca cëntravë, 'mprònte, a Natalóccë, e u stënnëvë.

'Nda la cadutë vëdëvë tòtt i stëll e quann azzuppavë u cuzzët, calavë l'ascurijë.

Se ruuëgliavë dduijë jurnë dòpp, 'nda nu lit.

La prima cosë ca vëdëvë, quann aprévë l'ucchijë, fózë na crëstiane tòtta vëstuta bianchë, surrëdëntë e a u custë, assëttatë, chë n'arijë mèzz'addurmësciutë... nu crëstianë nijurë nijure.

A guardà bbunë capëvë ca stacijë 'nda nu litt dë spëdalë.

La fëmënë érë na 'nfërmërë e l'òmënë, assumëglijavë, pë chirë pëcchë ca s'arrëcur-davë, tënijë ancórë nu malë dë capë... a córë crëstijanë ca avijë acciumëntatë dduijë sérë primë.

Coss parlavë sólë 'nglésë e 'nda la tërëtërë dë parólë ca non së capëscinn rëpëtijë cuntënuamëntë:

— OKKËI... OKKËI, e auzavë u dëscëtónë all'arijë...

Pë u rëstë... nintë

Finalmëntë la 'nfërmërë scëttavë u sanghë a dicë ca érë fëglijë d'abbruzzësë e par-lavë në pëcchë dë talijanë.

Natalóccë, allórë, l'ddumannavë:

— Ma cóss chë facë qua?

— Lë mënütë a vëdë cóme stacivë; so' dduijë jurnë ca vaijë e vénë...

— E chë vólë ?

— Së 'nfòrme sópë alla saluta tóvë, të vólë chijëdë scusë, e ha détt ca appénë staijë mëglijë e jnzë da qua të vólë 'mpëtà a scë a mangià na cósë 'mzimëlë.

— A mémë?

— Seée a tévë. — E së në scëvë.

Dopp qualchë jurnë Natalóccë, arrëtë all'a-lèrtë, rëpëgliave a fatëa e pëcchë e spëss 'ncuntravë a códd pë 'nnante.

Na vótë e... ddóijë; pë luarséll d'attórnë së dëcëdëvë a scërséll a fa la bënëdëtta mangiatë 'nzimele.

Scèrënë alla tratturijë ca canuscijë èdd, e a u patrunë:

— Ijë non parlë ancorë bbunë u ‘nglésë e non capéscë quasë nintë... addummannëlë tó chë éijë ca vólë da mémë.

U rëspunnëvë u trattórë:

— Códđ vólë èss amichë tuijë, së vólë fa përdunà u crësómëlë ca t’ha datë...

—E va bbunë dënnéll ca jè acqua passatë ...mò stachë bbunë... non iè succiss nintë, ma non capéschë pëcchë ‘ngë ténë tantë...

— Ca códd iè nu povèraccë, comë a nuuijë, e pë cambià pusëzijónë staijë cërcann dë fa furtunë ’nda u póggëlatë. Iè già nu minzë campiónë, ma së tó u dënónzijë Iè lèvënë la lëcènzë!

— Azz!! Mò capèscë chëra ramagliatë... Sòrta méijë! E proprijë a nu minzë Carnérë avija scé a truuà pë nnantë chëra sérë!

38

La rótë dë scortë

di Michele Cerasuolo

Anzèlmë, a timpë pèrsë, quann non fatëavë, aggiustavë qualche televisionë per arrutundà u stëpëndijë.

Córë iurnë lë servië nu trasfòrmatórë, ma 'nda i robbë sóvë non në truavë. Siccomë sèrvinn purë atë cosë, së dëcëdèvë a scë a nu magazinë gruss dë Bari.

Erënë i duijë d'u dòpp mangiatë e avijë calcolatë ca, tra andatë e rëturnë, prima dë l'ascurijë stacijë a u lavórë n'ata vótë.

Së chiamavë a mast Fërdënanndë pë non 'ngë scë sulë e chë la cënc'hëcintë s'abbijavë.

Strada strada së parlavë d'u cchió e mënë e u timp passavë.

Erënë ormaijë a u bévijë dë Tërlézzë, dopp u Cavónë, la cëttà s'avvëcënavë e parijë

ca scijë tótt léscë, ma, ngéijë sèmpë nu ma 'nda la vitë d'i crëstianë, a nu tratt së n'addunavë ca qualcósë alla machënë non 'ngë scijë. Travë dë late e u rëmórë dë i gòmm, chë i fënëstrinë apirtë, pë u caudë ca facië, së sëntijë tròpp fortë.

Së fërmavë, scënnëvë e gëranne tórne tórne alla machënë, vëdëvë ca la róta dëstrë dë grëtë éré 'ntèrr.

Armatë dë santa paciënzë piazzavë u créck e la cambiavë. Së pulëzzavë i mmanë chë na pëzz e së rëmëttëvë in viaggë.

Fatt manchë nu këlomëtrë... 'n mizz alla stradë... na pattóglijë dë carabbënrë chë la palèttë auzatë.

— *Alt!*

Anzèlmë accustavë a dëstrë e së fërmavë. Erë tranquéll, la machënë éré a postë, funziunavë tóttë, u timpë ngërë e aspëttavë assëttatë...

— *Patente e libretto.*

— *Subito!* – e në i purscévë.

Da u spècchijë vëdévë ca n'appuntatë scijë tórñë tórñë guardann e s'accumënzavë a prëoccupà në pécchè.

— *Scendete dalla macchina!* — sè sëntévë dë dicë, a nu cèrtë mumèntë, e scënnévë.

— *Lei è in contravvenzione...*

— *E perché ?*

— *Ha le due ruote di dietro coi battistrada di profili diversi... Lo sa che le gomme devono essere montate a coppie dello stesso tipo?*

— *Certo! Ma vi posso spiègare: poco fa ho bucato e ho dovuto montare la ruota di scorta, quindi è un 'emergenza, perché la ruota sostituita è dello stesso tipo di quella montata a sinistra. Appena arrivo a Terlizzi la faccio riparare, anche perché non posso girare con una ruota di scorta bucata: prima che faccia buio devo essere di nuovo al lavoro.*

— *Mi dispiace, ma le devo fare lo stesso il verbale.*

A stu pòntë Anzèlmë avijë pèrsë u lómmë dë la ragionë, ma sè cuntënévë.

— *Sarebbero 24 mila lire.*

— Cumandà, ma non më crëditë, cuntrullate vuijë stëss: la rótë bucata iè ancóra caudë, non vë dichë buscijë — e aprévë u cofënë dë la machënë pë fa cuntrullà.

— *Mi dispiace... per venirle incontro le posso fare la riduzione a 12mila lire.*

Qua succëdévë nu fatt ca non sè sarëbbë maijë 'mmagënatë.

— Comandà quantë iè la móltë rëgularë?

— *24 mila lire.*

— Ebbénë jë non accètt scontë, më l 'haja fa dë 24 e non 12 mëlà lirë.

L'appuntatë rumanëve còltë dë surprésë e mizz 'mbambulatë.

— *Ma avete capito bene?*

— Ca cèrtë, sè hamma rëspëttà la lèggë, l'hamma fa finë in fòndë.

— *Ma, ma, un momento... maresciallo venite qua* — chiamave u supèriórë e lë spiègavë totta la faccèndë.

Purë cóss non crëdijë a i rëcchijë sóvë.

— *Ma avete capito bene cosa vi ha detto l'appuntato?*

— Ca cèrtè!

— *Ma come non volete pagare 12, bensì 24 mila lire?*

— Gnarsé!

— *Ma vi rendete conto che dodici sono la metà di 24?*

— Cèrtè! E chè, so' carabbënirë comë a vu? — Së muzzëcavë sóbbëtë la lèng'hë, ma la frëttatë éra fatt...

— Mo m'arrèstënë — pënzavë sóbbëtë, ed érë già pëntitë dë la frasë détt, ma ècchë n'atu còlpë dë scènë... n'attëmë dë sëlènzijë, po':

— *E io lo so, voi ve la prendete sempre con noi — intervenne u marèschiall — come se fossimo dei deficienti come ci descrivete nelle barzellette. Noi siamo sulla strada, con ogni tempo, quando avete bisogno di qualcosa e facciamo solo il nostro dovere; noi applichiamo semplicemente il regolamento.*

Ad Anzèlmë lë mënévë nu scrópëlë.

— No marescià... ìje... veramente... m'è anzute sènza manchë pënzà... 'nda la nërva-turë...

Alla finë, tótt ammuscëlatë, së pëgliavë la móltë, sènza cchiò fiatà, e dòpp avè chijèstë scusë... rëngrazijavë e së në scévë!

Z' Marianninè e i carabbënirè

di Michele Cerasuolo

Erè timpè dè métè u granè: z' Marianninè scévè fòrè ca avijè prèparà da mangià e sbrèa autè sèrvézijè.

A na cèrt'orè, accutè i firr, 'nchianavè sópè u Landini dè unè dè i fégljè pè retrarsè a u paysè.

A nu póntè truarènè na filè dè machène e mèturè fèrmè e sè bluccarènè purè lórè. Passè nu quartè d'órè, passè mèzz'órè e nèsciunè sè muvijè, intantè accumnèzavè a calà l'ascurijè.

L'unèchè ca passavènè èrènè sólè i traìjnè, i sciarabball e chi scija a cavaddè dè na ciucciarèdd.

— Ma che staijè succèdènn? — s'accumnèzavè a dumannà.

Scènnèvè da u mètórè e déssè a còdd ca stacìje fèrmè nnantè a lórè:

— Ma chè eijè succiss?

— Eh! Ca cchiù nnantè, stann i carabbënirè ca fèrmènè...

— E pè sti capè dè cazz, mo avèssèmè fa nottè qua — pènzavè e allorè, sè chijècavè a capè a mmontè i nocchè dè u fazzèlètt ca tenijè 'ncapè, pègliavè na mazz, pè ap-puggiarsè e accumnèzavè a scé vèrsè la còrvè e quann vèdèvè i dèvisè s'accruc-cavè ancòrè dè cchió, sfiatavè e parijè ca non sè n'afèdavè manchè a camènà.

Arruatè, pass pass, chè la lèngghè da fòrè:

— Buna... sérè... cumandà!

— *Buona sera signora.* — rispunnèvè n'agèntè, pè èducazionè.

— Ahi! Mamma méijè chè caudè óscè... t'affóchè. Chissà comè vè sèntitè vui, gio-

vanò — contenuavë chë nu tunë, già, cchió cunfëdënzialë — che tótt chirë guarnëmintë (èrënë la pëstolë, la fundinë, la bandulërë) ‘ncudd.

— *Eh! Signora meglio non ricordarlo, ma noi dobbiamo portare la nostra divisa e fare il nostro dovere...*

— E ca cèrtë... e ménë malë ca stacità vujë... chë tótt sti dëlënquintë ca gërënë... cèrtë ca accussé giovënë chë i mëgliërë e i fëgliaridd ca v’aspëttënë...

— *E sì, signora, quando siamo in servizio, le nostre famiglie lo sanno, per noi non esistono orari, e ai comandi bisogna obbedire.*

— E séëë, ma luatëmë na curiosëtà: da ddo’ mënità assëgnërijë? pëcchè sèntë na parlatë dëvërsë...

— *Io sono pugliese e gli altri due, uno calabrese, l’altro napoletano.*

— Madó! Accussé luntanë da i paisë vustë, chissà comë vë sèntitë...

U capë pattóglijë sè n’addunavë ca non aruavënë cchiò mëturë e machënë e purë pë luarsëllë d’attórnë dëssë:

— *Signora quando siete arrivata avevate a mala pena la forza di parlare, ma vedo che*

vi siete riposata e rimessa abbastanza, certo adesso dovete fare ancora questi due chilometri di salita per arrivare a casa, forse è meglio che vi avviate...

— Fégljë mijë, ijë non tènëss prublémë pë scérmënn, ma u uaijë éijë ca... ‘ngë sitë vujë...

— *Noi? E che c’entriamo?*

— C’ënatë! C’ënatë! Vë pozzë dicë na cosë?

— *Certo signora.*

— Ma non vë la pëgliatë,, Non éijë ca pò më frëcatë?

— *E perché signora?*

— Ebbënë, ijë u mèzz pë arruà sënza stancarmë a Inzan u tènghë: éijë nu bèll mëtórë nuvë nuvë dë fégliëmë, scëchétt ca non u pozzë utëlëzzà.

— *Perché?*

— Vu voglijë dicë?

— *Certo signora, se volete...*

— Ma po’ non më facitë nintë...

U marasciall accumënzavë ad appëzzà i rëcchijë:

— *Signora parlate liberamente, avete la mia parola, e se non è cosa grave non ne terremo conto.*

— Ijè so arruatè fin a qua c'u Landin dè fé-gliëmë, solè ca n'hamma avutè a fërmàrnë...

— *E perché signora?*

— Ca corè dëscëgnatè sè éijè scurdatè dè pagà u bóll ca ijè scadutè l'atu jurnè e s'ap-paurè dè passà da nnantè a vuijè: sè nè fa-citè na cuntravënzionè sè nè vann a fa fóttè nu sacchè dè iurnatè dè fatijè... nuijè simè povëra gëntè. Da sópè a chëra pëcca tèrra, totta prêtè e crètè, non ènze nintè, l'ann passatè non...

— *E dove sta adesso?* — Taglijavè a córtè u marascijall.

— Cumandà, avitè prumisè, a na mamma vostè, de...

U cumandantè in considërazionè dè la lon-ga ijurnatè di fatijè, ca in campagnè érè ac-cumënzatè a i quatt e mèzz d'u matinè:

— *Signora, non vi preoccupate vi ho dato la mia parola...*

— Ca staijè grètè alla córvè e aspètt ca vè nè scijate vuijè...

— Ah, ah, ah! — ...na rësate dè i tre ca-rabbënrè sè sëntëvè rësunà.

— *Signora, siccome si sta facendo notte, dite a vostro figlio che può passare tranquil-lamente, però deve promettere che domani andrà a pagare subito il bollo, per questa volta chiuderemo un occhio...*

— Cumandà, — e qua sè vëdè quantè éra gruss u corè dè zè Marianninè — ije vè rën-grazijè comè nu santè, ma non i putar-rissëvè achiudè tutte e séi l'ucchijè?

— *Ma che dite signora?*

— Ca grèta alla corvè 'ngéijè na fëlafantè dè mèzz: chi non ténè nu stop, a chi lè manchè nu fanalè, chi ténè na hòmma léscè, chi portè trè o quatt përsunè a ca-vadd sópè a u mëtórè... chi...

Stavotè la rësate dè i carabbënrè, da u bévijè dè i Rëcchijascënè, sè sëntëvè fin a u casinè dè u midëchè Potenza, e sóbètè dòpp:

— *Abbiamo capito... Uagna'* — intër-vënëvè u marasciall puglièsè — *accuglimm lè firr e sciamaninn alla casèrmë...*

Dopp cénchè mënute sè mëttëvè in motè na carovanè.

Sëmbravë u curtée ca së rëtravë da Santë
Rocchë: mancavënë solë i pënnacchijë e i
cantalëzzë.

40

U ball

di Michele Cerasuolo

Érè u mésè d'aóstè, la casa érè ormai fèrnutè... i ttonèchë, i mattunatè, i pórtè, la pèttur, tótt a postè. Finalmèntè na casa nòvè chè tanta stanzè, chè nu bagnè cumplètè, la doccè e tótt u rèst! Erè dècisè ca ènda i primè d'ottobrè s'avìa scasà. Ancora na mésatè, giòstè pè fa assucà i ttonèchë frèschë e fèrnèscë qualchë auta ruagnèlè.

I quatt fètint, érè da na sèttèmanè ca pènzavènè e sè mangiavènè la capè: avinn convèntè purè i zètarèdd.

Chèssè, cchiò forbè dè lórè, avinn prèparatè u tèrrènè: a i mammèrè avinn détt ca la dèmènèchë appirsè, dòpp la mèssè, avinna scè a fa l'augórijè a na cumpagnè dè scólè ca facià u complèannè...

Mò sè trattavè sólè dè truà na casa vacantè addò scé per farsi nu bballè a "luci

spente". Sè èrènè 'ncarnatè purè lorè, i fèmmènè, all'abbrazzamintè e a i vasè.

Arraggiunè e pinzè, pinzè e arraggiunè... tótt alla finè guardarono a Nèculinè:

— Tó sè l'unèchë ca tinè na casè ancórè vacantè.

— Ma ijè non saccè sè pozz pèglià la chiavè.

— Eije tótt mmanè a tévè.

Tantè facèrènè e tant l'aggèrarènè, ca alla finè u cunvèncèrènè.

— Ma non ngéijè ancórè u cuntatòrè dè la lucè, comè hamma fa (tèntavè in tótt i módè dè scapputtarséll), ma u firr érè 'mpucatè e infattè Gèginè...

— Ijè tèngghè nu gèradéscchë a valègèttè ca funziònè purè a pilè — Insomma érè dèstènatè ca s'avija ngegnà la casa nòvè e bastè... e accussè fózè!

Arruavë la dëmënëchë e cômë fézë ‘ntra lucë e scurë, a dduijë a duijë, pë non èssë véstë, s’intrufëlarënë ‘nda u përtônë lassatë, appòstë, scëchéttë accustatë.

Nghianarënë i scalë e truarënë i balconë e i fënistrë apirtë pë sfruttà u caudë d’aóstë, i chiudèrënë, appuggiarënë u gëradéschë sópë a dduijë mattunë ca èrënë a nu zënnë e l’appëcciarënë. Mëttèrënë nu *long-playing* dë *Santo e Johnny* e ognunë se piazzavë all’angolë suije. “Maria Elena“, canzónë adattë, érë na mëravéglië e lèntë com’érë, te facija azzëccà ancórë dë chhi-jó.

Doppë contuarënë l’autë pizz... ma chi i sentijë cchijó? èrënë solë vasë e suspirë...

A nu certë mumëntë, nësciunë l’avijë intisë, non érë pòssëbbëlë a cômë èrënë partutë tòtt quant... na vóçë dë stranijë...

— Ma che facitë qua all’ascurijë?

Erë z’ Canióccë, ca, sènzë mmagënà nint, érë ‘nchianatë, chë na lampadinë tascabbëlë, pë chiudë fënistrë e balconë, ormai érë nöttë...

Róss comme na vampë, mënë malë ca non së vedijë quasë nintë, mèntrë i fëmënë s’ascunninnë tòtt quantë ognunë grëtë a u

zëtaridd suijë... Neculinë, ca avijë canësciutë la vóçë, rësponnévë, isë isë:

— E uè... papà stacimm sëntënn i déschë.

L’attanë, ca avijë capitë tòtt, cchiò ‘mbarazatë d’u fégljë, non sapijë manchë édd comë së n’avija ènzë... l’unëca frasë ca lë mënëvë:

— Ma non ngéijë ancórë la currëntë, non s’ adocchië nintë!

Lèstë, lèstë Gëggin ca érë l’unichë ca fumavë së n’anzévë chë nu: — Uè! Tënim l’accèndinë — e l’appëccjavë pë èssë crëdutë.

U vëcchijë non vëdijë l’órë dë scërsënnë; accumënzavë a scënn i scalë, stacinn a u sècondë pianë, e mèntrë scënnijë:

— Bèh! Facitë bèll bèll e... Nëculé, primë de scërtënnë fërniscë d’achiódëlë tó l’autë fënistrë e balconë a u pianë dë sòtt...

Ma ormai chë vulivë fa cchiò né bèll bèll... né brótt brótt!

Accuglièrënë i firr e së në scèrënë.

Mëncuccidd (dë mastë Tòninë)

di Michele Cerasuolo

Së truavë, dë còlpë, stisë 'ntèrre: së ére sèrrutatë ch' u motozapp e mò u dëlóre èrë fortë. Sanghë non së në vèdijë, ma u dëlóre 'nda u sottapanzë érë fortë.

Ai lagnë ccurréve cumpà Gëgginë e së n'addunavë sóbbëtë ca l'acquë non éra nèt. Immediatamèntë chiamavë i sòc-còrsë; arruavë l'ambulanze e Mëncuccidd fóze purtatë a u spèdalë... Dopp i primë curë cë fóze u cunsólte di midècë.

S'avija opèrà.

Non érë na cosa gravèssëmë, ma da còrë mumèntë in poi la vita sóve cambiavë car-rarë... non putijë avè cchió féglië, pë avètà guaijë cchiù cruss, èrënë custrètt a tagliarlë i ddóje p... (séeee: avitë capitë bbunë...).

Trè féglijë èdd già i tènije, ma la nutéziyë, pë n'omënë dë na quarantinë d'ann, comë capitë bbunë, non ére facëlë d'accèttà. La mëgliérë, i parintë, l'amicë cèrcavënë dë cunzularlë:

— Te putijë scé péscë...

— Uagliò l'importante iè ca jè salvate la pèll...

— Pinzë a rëmèttèrtë, ormai jè scjutë accussé...

— Nè stann tantë ca i tènënë ancórë, ma non so' bbónë e non lë sèrvënë a nintë...

Mëncuccidd, dòpp i primë jurnë së në fézë na raggionë e accumènzavë ad accèttà u fatt. Dopp na vèntinë de jurnë, anzutë da u spètalë së në turnavë alla casë.

Non tótt, comë succédë spéss, pèrò, érë sciutë sturtë... anzë 'ngèrë purë, 'nda la dèsgrazijë, qualche vantaggë: mò putijë fa la dumandë dë mbalèdë cèvilë e abbu-

scëcarsë *qualcosa*: érë pëcchë, ma mèglijë
dë nintë...

Accussé fëzë.

Fëzë, sóbbëtë dòpp, pë sfruttà la sëtua-
zionë, parëcchijë dumandë e nu bèll jurne
fózë chiamatë a na vësëtë dë cuntròll.

Dòpp na méstatë l'arruavë na raccuman-
datë: érë statë pëgliatë 'ndà n'uffécijë, va-
cantë.

Alménë na cósë érë sciutë bbónë...

U stëpëndije, féss, érë bbunë, cassa mu-
tuë, 21 jurnë dë fèrië all'ann, pagatë, non
së facijë granchè, e se stacijë frëscëche
d'estate e caudë dë virnë.

La sëttëmanë dòpp së prësëntavë a u
capë d'u përsunalë:

— *Tu d'ora in poi — lë déss còss — starai
con noi sempre e vedrai che ti troverai be-
nissimo. Il nostro orario di servizio è dalle
otto alle quattordici. Noi, vedi, non faccia-
mo granchè e fino all'una ci grattiamo le
p... (séeee! Avitë capitë bbunë). Tu in con-
siderazione dell'incidente avuto non puoi
più farlo, ti annoieresti, pertanto è inutile
che vieni alle otto: presentati direttamente
alle tredici...*